

Τ.Ε.Ι. Π Α Τ Ρ Ω Ν

Σ Χ Ο Λ Η Δ Ι Ο Ι Κ Η Σ Η Σ Κ Α Ι
Ο Ι Κ Ο Ν Ο Μ Ι Α Σ
Τ Μ Η Μ Α Λ Ο Γ Ι Σ Τ Ω Ν



Π Τ Υ Χ Ι Α Κ Η Ε Ρ Γ Α Σ Ι Α
"Το άριστο μέγεθος στην επιχείρηση"

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ

ΒΑΡΒΕΛΑΣ

ΚΑΤΣΑΟΥΝΗΣ

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ

ΚΑΒΑΛΛΙΕΡΑΤΟΣ

Καθηγητής

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α
ΤΟ ΑΡΙΣΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Σελίδες

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
2. Η ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥΣ	2
3. ΠΟΣΟΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΒΑΣΕΙ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΔΙΑΚΡΙΣΗ	2
3.1. Η έκταση του χρησιμοποιούμενου εδάφους	2
3.2. Ο αριθμός των απασχολούμενων υπαλλήλων και εργατών	3
3.3. Το μέγεθος του χρησιμοποιούμενου κεφαλαίου ...	5
3.4. Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων	5
3.5. Η παραγωγική ικανότητα της επιχείρησης	6
3.6. Κριτήρια τεχνικής φύσεως	7
4. ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ	8
α) Επαφή διοίκησης-εργασίας	
β) Χρήση εμπειρογνομίων	
γ) Έδος εργασίας και επιχειρήματα	
5. ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	10
5.1. Πλεονεκτήματα των μεγάλων επιχειρήσεων	11
5.2. Προβλήματα των μεγάλων επιχειρήσεων	15
6. ΟΙ ΜΙΚΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	17
6.1. Πλεονεκτήματα των μικρών επιχειρήσεων	
6.2. Προβλήματα των μικρών επιχειρήσεων	18
7. Η ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	22
7.1 Προβλήματα των Μ.Μ.Ε.	24
7.2 Ορισμοί των Μ.Μ.Ε. στην Ελλάδα και στον	

υπόλοιπο κόσμο	25
7.3. Πρόσφατα κίνητρα ανάπτυξης των Μ.Μ.Ε.....	28
8. ΟΙ ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ	30
8.1. Πλεονεκτήματα δημιουργίας εταιριών	31
9. ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	32
10. ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	36
11. Η ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	37
11.1. Πλεονεκτήματα της μεγάλης Α.Ε.	40
11.2. Προβλήματα της μεγάλης Α.Ε.	41
12. Η ΝΕΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	43
13. Η ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΕΤΑΙΡΙΑ	46
14. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ	48
15. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΙΝΑΚΕΣ	51
16. ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΑΡΙΣΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	64
17. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	70

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Είναι πραγματικά δύσκολο να δώσουμε μια απόλυτη απάντηση πάνω στο θέμα του άριστου μεγέθους της επιχείρησης.

Η διαπίστωσή μας αυτή βγαίνει μέσα απ' την προσπάθειά μας για την δημιουργία της εργασίας, τόσο γιατί ήταν δύσκολη η ανεύρεση βιβλιογραφίας, αναφερόμενης αποκλειστικά και μόνο στο άριστο μέγεθος της επιχείρησης, αλλά και γιατί όπως είδαμε αυτό πιστεύουν και ορισμένοι ειδικοί με τα οικονομικά άνθρωποι της κοινωνίας μας.

Έτσι μέσα από βιβλία κυρίως μικροοικονομικής ανάλυσης και θεωρίας σε συνδυασμό με την δική μας γνώμη, προσπαθήσαμε να πλησιάσουμε μια τεκμηριωμένη ανάλυση του θέματος.

Τέλος, θεωρούμε απαραίτητο να ευχαριστήσουμε όλους όσους μας βοήθησαν στην προσπάθειά μας και ιδιαίτερα τον καθηγητή μας κ.Καβαλλιεράτο .

2. Η ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΑΝΑΛΟΓΑ ΜΕ ΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΤΟΥΣ

Ανάλογα με το μέγεθος τους οι επιχειρήσεις διακρίνονται σε μεγάλες, μικρές και μεσαίες. Επίσης μπορούμε να αναφέρουμε και την πολύ μικρή (νάνος) επιχείρηση καθώς και την πολύ μεγάλη.

3. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΒΑΣΗ ΤΩΝ ΟΠΟΙΩΝ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΔΙΑΚΡΙΣΗ

Τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την διάκριση των επιχειρήσεων ανάλογα με το μέγεθος τους είναι συμβατικά.

Έτσι σαν κριτήρια μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε τα εξής:

3.1. Η έκταση του χρησιμοποιούμενου εδάφους

Το κριτήριο αυτό χρησιμοποιείται κυρίως για την κατάταξη των γεωργικών επιχειρήσεων σε κατηγορίες.

Έτσι μπορούμε να θεωρήσουμε σαν μικρές γεωργικές επιχειρήσεις εκείνες που χρησιμοποιούν σαν καλλιεργούμενο έδαφος, έκταση που δεν υπερβαίνει τα 100 στρέμματα, μεσαίες αυτές που χρησιμοποιούν από 100 στρέμματα. Τέλος αυτές που το καλλιεργούμενο έδαφος τους ξεπερνά τα 500 στρέμματα θεωρούνται σαν μεγάλες.

Το συγκεκριμένο κριτήριο δεν φαίνεται να είναι ισχυρό. Έτσι αν μια γεωργική επιχείρηση καλλιεργεί 100 στρέμματα έχει μεγαλύτερη σημασία αν καλλιεργήσει αυτά εντατικά παρά εκτατικά.

Μια διάκριση που αφορά τον αγροτικό τομέα μας δίνει ο γεωργόοικονομολόγος E. LAUR. Συγκεκριμένα διακρίνει τα εξής μεγέθη:

Η νάνος εκμετάλλευση είναι τόσο μικρή που αναγκάζει τον γεωργό να ασχολείται και με άλλη εργασία.

Η μικρή εκμετάλλευση απασχολεί μόνο τους γονείς.

Η μέση εκμετάλλευση απασχολεί ολόκληρη την οικογένεια.

Η μεγάλη εκμετάλλευση απασχολεί εκτός από την οικογένεια και ξένους εργάτες.

Τέλος η πολύ μεγάλη εκμετάλλευση που εκτός των άλλων άλλων, χρησιμοποιεί και στελέχη που τη διευθύνουν.

3.2. Ο αριθμός των απασχολούμενων υπαλλήλων κι εργατών

Στη χώρα μας η Εθνική Στατιστική Υπηρεσία διακρίνει τις επιχειρήσεις με βάση τον αριθμό των απασχολούμενων σε πέντε τάξεις:

1η τάξη	0	εως	4	άτομα
2η τάξη	5	εως	9	άτομα
3η τάξη	10	εως	19	άτομα
4η τάξη	20	εως	29	άτομα
5η τάξη	30	και πάνω		άτομα

Επίσης χαρακτηρίζει σαν "Μείζονα βιομηχανία" τις επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν κατά μέσο όρο 10 άτομα και πάνω και σαν "Μικρή βιομηχανία", όσες χρησιμοποιούν κάτω από 10 άτομα.

Η Ομοσπονδιακή Γερμανική Στατιστική Υπηρεσία διέκρινε

(το 1970) τις επιχειρήσεις σε εννέα τάξεις ανάλογα με τον αριθμό των απασχολούμενων:

1η τάξη	1	εως	2	άτομα
2η τάξη	3	εως	9	άτομα
3η τάξη	10	εως	49	άτομα
4η τάξη	50	εως	99	άτομα
5η τάξη	100	εως	199	άτομα
6η τάξη	200	εως	499	άτομα
7η τάξη	500	εως	999	άτομα
8η τάξη	1000	εως	4999	άτομα
9η τάξη	5000	και πάνω		

Στην υπόλοιπη Ευρώπη, μικρές θεωρούνται εκείνες που απασχολούν 10-200 υπαλλήλους κι εργατές και έχουν επενδύσει κεφάλαιο από 20.000-200.000 \$, μέσες εκείνες που απασχολούν 200-500 υπαλλήλους κι εργατές και έχουν κεφάλαιο από 200.000 \$ και πάνω. Μεγάλες θεωρούνται οι υπόλοιπες επιχειρήσεις. Τέλος όσες έχουν ανθρώπινο δυναμικό κάτω από 10 θεωρούνται σαν βιοτεχνίες.

Στην Αμερική σύμφωνα με τον νόμο "SMALL BUSINESS ACT" του 1953 οι επιχειρήσεις διακρίνονται:

Στις μικρές βιομηχανικές που απασχολούν μέχρι 250 υπαλλήλους και εργατές, στις μέσες που απασχολούν από 250-1000 εργατές και στις μεγάλες που απασχολούν 1000 και πάνω υπαλλήλους και εργατές.

Το κριτήριο αυτό επίσης δεν είναι ικανοποιητικό, γιατί αν έχουμε δύο εργοστάσια τα οποία απασχολούν από 1000 εργατές, δεν έχουν κατανάγκη την ίδια σημασία και δεν πρέπει υπαχθούν στην ίδια κατηγορία, αν διαφέρουν από την άποψη

του χρησιμοποιούμενου ανά εργάτη κεφαλαίου, απ' την τελειότητα των χρησιμοποιούμενων μηχανημάτων, απ' την αρτιότητα της οργανώσεως κ.ο.κ.

3.3. Το μέγεθος του χρησιμοποιούμενου κεφαλαίου

Το κριτήριο αυτό δεν μπορεί όμως να ανταποκριθεί πλήρως στην ανάγκη μιας συστηματικής αξιολογήσεως των επιχειρήσεων.

Πράγματι ορισμένες επιχειρήσεις έχουν ανάγκη μικρών σχετικά κεφαλαίων όπως π.χ. οι επιχειρήσεις παροχής υπηρεσιών. Άλλες επιχειρήσεις έχουν ανάγκη μεγάλων κεφαλαίων π.χ. οι επιχειρήσεις βαρείας βιομηχανίας.

Έστω δύο επιχειρήσεις που χρησιμοποιούν το ίδιο μέγεθος κεφαλαίου αν από απόψεως του είδους των παραγομένων προϊόντων ή παρεχομένων υπηρεσιών ανήκουν σε διαφορετική κατηγορία, τότε αυτό δεν σημαίνει ότι θα υπαχθούν στην ίδια κατηγορία από απόψεως μεγέθους των επιχειρήσεων.

3.4. Ο κύκλος εργασιών των επιχειρήσεων

Οι επιτηδεύματιες ανάλογα του μεγέθους των ακαθάρτων εσόδων που πραγματοποιούν κάθε έτος υπάγονται σε μια από τις τρεις ακόλουθες κατηγορίες:

A' κατηγορία	από	1.000.000	-	6.000.000	ακαθαρ. εσόδων
B' "	"	6.000.000	-	80.000.000	"
Γ' "	"	80.000.000	και πάνω		

3.5. Η παραγωγική ικανότητα της επιχείρησης

Παρωγιική ικανότητα εννοούμε την δυνατότητα της επιχείρησης να παράγει αγαθά σε ορισμένη ποσότητα κατά ορισμένο χρονικό διάστημα.

Παράδειγμα: Η παραγωγικότητα ενός εργοστασίου κατεργασίας ζαχαροκαλάμου ή μεταλλεύματος χαλκού ή σύσπορου βαμβακιού, υπολογίζεται σε τόννους παραγόμενης ημερησίως ζάχαρης ή παραγόμενου ημερησίως χαλκού ή εκκοκισμένου βαμβακιού. Επίσης η παραγωγικότητα μιας επιχείρησης θαλασσιών μεταφορών, υπολογίζεται με τον αριθμό διαθεσίμων θέσεων στους επιβάτες ή με την χωρητικότητα των πλοίων σε τόννους.

Το κριτήριο αυτό είναι αρκετά ασφαλές σε περίπτωση επιχειρήσεων που παράγουν ομοειδή τυποποιημένα οικονομικά αγαθά. Σε περίπτωση όμως επιχειρήσεων που παράγουν ανομοιογενή αγαθά, η σύγκρισις μεταξύ αυτών είναι αδύνατη. Το ίδιο και σε περίπτωση επιχειρήσεων που παράγουν τα ίδια αγαθά, με διαφορετική όμως ποιότητα.

Για παράδειγμα δεν μπορούν να υπαχθούν στην ίδια κατηγορία δύο επιχειρήσεις θαλάσσιων συγκοινωνιών, απ' τις οποίες η μια διαθέτει πλοία για την εξυπηρέτηση της παράκτιας συγκοινωνίας και η άλλη υπερωκεάνεια, έστω κι αν τα δύο αυτά διαθέτουν τον ίδιο αριθμό θέσεων για τους επιβάτες.

3.6. Κριτήρια τεχνικής φύσεως

Ενδεικτικά αναφέρουμε την χρησιμοποιούμενη ηλεκτρική ενέργεια, την δύναμη των χρησιμοποιούμενων μηχανημάτων εκφραζόμενη σε ίππους κ.ο.κ.

Τα κριτήρια αυτά δεν είναι πάντοτε τα ενδεδειγμένα. Γιατί υπάρχουν επιχειρήσεις οι οποίες χρησιμοποιούν ελάχιστη ηλεκτρική ενέργεια και άλλες που χρησιμοποιούν σημαντικότερη ηλεκτρική ενέργεια (π.χ. οι επιχειρήσεις που ασχολούνται με την ηλεκτρόλυση μεταλλευμάτων χαλκού, αλουμινίου κ.λ.π.).

Με βάση το κριτήριο αυτό κατάταξη των επιχειρήσεων, θα είχε σαν αποτέλεσμα δύο επιχειρήσεις να υπαχθούν στην ίδια κατηγορία, παρόλου που ανήκουν σε διαφορετικές κατηγορίες με βάση άλλα κριτήρια.

Επίσης ως κριτήρια μπορούμε να αναφέρουμε:

Το άθροισμα του ισολογισμού, το σύνολο αμοιβής της εργασίας και την επιφάνεια του χώρου της επιχείρησης.

Τα κριτήρια που αναλύσαμε ως εδώ μπορούμε να τα χαρακτηρίσουμε ως ποσοτικά.

4. ΠΟΙΟΤΙΚΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ

Υπάρχει κι ένα άλλο είδος κριτηρίων τα ποιοτικά.

Εαν ποιοτικά κριτήρια μπορούμε να αναφέρουμε:

α) Το αν υπάρχει στενή επαφή μεταξύ διοίκησης κι εργασίας.

β) Το αν γίνεται χρήση εμπειρογνωμόνων που να είναι υπαλληλικό προσωπικό.

γ) Το είδος της παρεχόμενης από τον επιχειρηματία εργασίας.

Αν ο επιχειρηματίας παρέχει τόσο διευθύνουσα όσο και χειρονακτική εργασία, τότε η επιχείρηση μπορεί να θεωρηθεί ως μικρή. Ενώ όταν ο επιχειρηματίας ασκεί μόνο διευθυντικά καθήκοντα τότε η επιχείρησή του υπάγεται στις μεγάλες.

Το κριτήριο αυτό είναι ασφαλές μόνο όταν χωρίζουμε τις επιχειρήσεις σε δύο και όχι σε περισσότερες κατηγορίες.

Απ' όλα αυτά συμπερένουμε ότι μια απόλυτα ικανοποιητική διάκριση των επιχειρήσεων με βάση ορισμένα κριτήρια δεν μπορεί να γίνει. Έτσι αν εμείς θέλουμε για ορισμένους σκοπούς να κάνουμε μια διάκριση θα πρέπει να προσέξουμε να βάλουμε στην ίδια κατηγορία επιχειρήσεις που θα είναι ομοειδείς αλλά θα συμπέτουν και από πλευράς κριτηρίων.

Πολλές φορές μια διάκριση μπορεί να ισχύει για ορισμένο χρόνο και τόπο. Παράδειγμα: Μια επιχείρηση που στην Ελλάδα θεωρείται μεγάλη, μπορεί στην Γαλλία να ανήκει στις μέσες, ενώ στις Η.Π.Α. στην κατηγορία των μικρών παρόλου που σ' όλες τις περιπτώσεις τα κριτήρια που τίθενται είναι τα ίδια.

Επίσης είναι δυνατό μια επιχείρηση που τώρα ανήκει στην κατηγορία των μεσαίων, πριν πενήντα χρόνια να ανήκε στις μεγάλες, παρόλου πάλι που τα κριτήρια με βάση των οποίων συντελείται η υπαγωγή παραμένουν αμετάβλητα καθώς και το μέγεθός τους. Αυτή η διαφορά από εποχή σε εποχή και από χώρα σε χώρα οφείλεται στο ότι οι κλάσεις οι οποίες χρησιμοποιούνται για την διάκριση διαφέρουν τοπικά και χρονικά.

5. ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Η δημιουργία των μεγάλων επιχειρησιακών οργανισμών είναι φαινόμενο της εποχής μας. Βασικά οι αιτίες της ανάπτυξεως των μεγάλων οργανισμών είναι οι εξής:

α) Η ιλιγγιώδης ανάπτυξη της τεχνολογίας επηρέασε το μέγεθος των επιχειρήσεων. Η μαζική παραγωγή είχε σαν αποτέλεσμα την ίδρυση μεγάλων εταιριών, που με τη χρήση της υψηλής τεχνολογίας εμείωσαν το κόστος της παραγωγής. Παράλληλα οι απαιτούμενες τεράστιες επενδύσεις στην βιομηχανία αύξησαν το μέγεθος των επιχειρήσεων.

β) Ο ανταγωνισμός επίσης επέβαλε τη μεγένθυση των επιχειρήσεων αφού μόνο με τη μεγένθυση είναι δυνατή η αντιμετώπιση των ανταγωνισμών.

γ) Το μέγεθος έδωσε μεγάλη οικονομική ενδυνάμωση και σταθερότητα στην αντιμετώπιση αντίξοων περιστάσεων.

Κύριο χαρακτηριστικό των μεγάλων επιχειρήσεων είναι η ανάλογη ανάπτυξη της οργανικής ιεραρχίας, με την πολύπλοκη διάρθρωση και την πολυπλοκότητα των ανθρώπινων σχέσεων.

Εξάλλου το πρόσωπο των σχέσεων δημιουργεί προβλήματα προσαρμογής των ατόμων στις ομάδες, όπως διαμορφώνονται στους μεγάλους οργανισμούς.

Άλλο ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό των μεγάλων επιχειρήσεων, είναι η ανάπτυξη σε τεράστια πλαίσια εφαρμογής, ενός μεγάλου κυκλώματος "πολιτικών" διαδικασιών και συντονισμών που καλύπτουν την λειτουργία τους.

5.1. Πλεονεκτήματα των μεγάλων επιχειρήσεων

Τα πλεονεκτήματα της μεγάλης επιχείρησης είναι πολλά και διάφορα.

Η απογείωση, που αποτελεί φυγή από τη στασιμότητα, κατά τον ROSTOW, έγινε πραγματικότητα με τη βοήθεια κυρίως της μεγάλης επιχείρησης, που χρησιμοποίησε την σύγχρονη τεχνολογία στην παραγωγική διαδικασία. Το κέρδος της τεχνικής προόδου, υπήρξε από το 1900 ως το 1950, λέγει ο FOURASTIL, σχετικά χαμηλό. Αντίθετα, από τότε η πρόοδος προχωρεί σε ταχύ ρυθμό όσο ποτέ άλλοτε.

Η όλη παραγωγή κατ' άτομο (αγροτική+βιομηχανική+τριτογενής) αυξήθηκε κατά 50% από το 1950 ως το 1962. Η τεχνική πρόοδος παντού προσεγγίζει μεγέθη άγνωστα στους προηγούμενους αιώνες. Κι όπως γράφει ο J. GALBRAITH στο "ΝΕΟ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ" του, πριν 70 χρόνια μεγάλες μονάδες υπήρχαν στους σιδηροδρόμους, στη χαλυβουργία κ.λ.π.

Σήμερα η μεγάλη επιχείρηση συναντάται ακόμη και σε είδη παντοπωλείου, π.χ. τα "Σούπερ μάρκετ" που εξυπηρετούν την κοινωνία μας.

Τα κυριώτερα πλεονεκτήματα των μεγάλων επιχειρήσεων έναντι των μικρών είναι τα ακόλουθα:

1) Μεγάλα κεφάλαια: Στις μεγάλες επιχειρήσεις υπάρχει η δυνατότητα συγκέντρωσης μεγάλων κεφαλαίων ως αποτέλεσμα των εισφορών απ' τα πρόσωπα που συμμετέχουν σε μια μεγάλη επιχείρηση.

Έτσι με τον τρόπο αυτό έχουν τη δυνατότητα να προβαλ-

νουν στην ανέγερση σύγχρονων γιγαντιαίων εργοστασίων, στην προμήθεια και εγκατάσταση σύγχρονων και πολύπλοκων μηχανημάτων με τα οποία παράγουν αγαθά σε μεγάλες ποσότητες.

Επίσης οι μεγάλες εγκαταστάσεις επιτρέπουν την κατασκευή μηχανών που χρησιμοποιούνται για την παραγωγή ενός μικρού τμήματος του προϊόντος.

Η μεγάλη επιχείρηση μπορεί να προμηθεύεται τους παραγωγικούς πόρους της (πρώτες και βοηθητικές ύλες, μηχανικό εξοπλισμό και ανθρώπινο ακόμη δυναμικό) σε μεγάλες ποσότητες κι απ' τις πηγές τους. Έχει έτσι μικρότερη επιβάρυνση του κόστους των προϊόντων της - χαμηλό κόστος εφοδιασμού.

2) Η μεγάλη επιχείρηση διαθέτει αξιόλογο τεχνικό εξοπλισμό που επιτρέπει την αρμονική συγκρότησής της και φυσικά και την αύξηση της συνολικής παραγωγής. Η τεχνική πρόοδος βελτιώνει και την απόδοση της εργασίας. Εκεί που δεν υπάρχει αύξηση της παραγωγικότητας, υποθέτει κανείς ότι υπάρχει τεχνική πρόοδος.

Η τεχνολογία προσδιορίζει και βελτιώνει τη ζωή μας.

Παράλληλα η σύγχρονη τεχνολογία επέβαλε την οργάνωση της εργασίας σε μεγάλες μονάδες.

3) Η μεγάλη επιχείρηση έχει τη δυνατότητα να δαπανήσει σημαντικώτατα ποσά για την επιστημονική έρευνα της αγοράς και του κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος και έτσι μπορεί να συγκεντρώσει έναν πλούτο από πληροφορίες για την λήψη ορθολογικών επιχειρησιακών αποφάσεων και δυνατότητα για λεπτομερή προγραμματισμό της επιχειρησιακής συμπεριφοράς. Διαθέτει ολόκληρο τμήμα επιστημονικής έρευνας της ποιότητας των προϊόντων της για κατασκευή αγαθών που ζητάει η

πελατεία της.

Αναφέρετε ότι η Αμερικάνικη Εταιρία DU PONT δαπάνησε πριν αρκετά χρόνια 27.000.000 δολάρια για την επιστημονική έρευνα της παραγωγής συνθετικής αμμωνίας.

4) Η μεγάλη επιχείρηση διαθέτει πολυάριθμους υπαλλήλους και εργάτες και έτσι μπορεί να εφαρμοστεί ο καταμερισμός της εργασίας, να επιτευχθεί η εξειδίκευση του προσωπικού και η απλοποίηση με αποτέλεσμα την αύξηση της παραγωγικότητας. Ολόκληρη η διαδικασία της παραγωγής χωρίζεται σε απλές χρονομετρημένες εργασίες με την καταγραφή και την ανάλυση όλων των απαραίτητων κινήσεων. Καταργούνται οι περιττές κινήσεις και η παραγωγή όλη γίνεται ορθολογισμένη κι απλοποιημένη.

5) Οι μεγάλες επιχειρήσεις μπορούν να καταβάλλουν υψηλούς μισθούς στο ανώτερο και ανώτατο διοικητικό προσωπικό καθώς και στο επιστημονικό προσωπικό. Έτσι καταφέρνει να προσελκύσει επιστημονικό προσωπικό υψηλής στάθμης με αποτέλεσμα την αύξηση της αποδοτικότητας.

6) Η μεγάλη επιχείρηση δεν εξαρτά την ζωή της απ' τα πρόσωπα. Εκεί υπάρχει η συνεργασία και πείρα περισσότερων προσώπων και επομένως ο διάλογος, η ανταλλαγή απόψεων ανάμεσα σε ανθρώπους που επιδιώκουν κοινό σκοπό. Τα πρόσωπα έρχονται και παφέρχονται κι αποχωρούν, ενώ η επιχείρηση μένει και την υπηρετούν νέα πρόσωπα.

Η οργάνωσή της είναι εκείνη που της δίνει ανεξαρτησία, αυτοτέλεια κι επιβίωση, σαν ανεξάρτητης οντότητας στον κόσμο της οικονομίας. Τη λειτουργία της τη διέπει ο προγραμματισμός πάνω σε όλες τις λειτουργίες της (εφοδιασμός,

παραγωγή, διάθεση, διοίκηση και χρηματοοικονομική λειτουργία). Κι ο προγραμματισμός έχει αναγνωριστεί σαν ένα απ' τα πιο αποτελεσματικά μέσα για την ορθολογική διοίκηση της επιχείρησης.

7) Προσφέρουν χαμηλότερους μισθούς στους εργαζομένους, λόγω του ότι οι εργαζόμενοι νοιώθουν μεγαλύτερη ασφάλεια και ικανοποίηση όταν δουλεύουν για μια μεγάλη και γνωστή επιχείρηση που τους δίνει άνεση και κοινωνικό γόητρο υψηλότερο.

8) Οι μεγάλες επιχειρήσεις έχουν την δυνατότητα να διαπραγματευθούν τις τιμές των πρώτων υλών, το κόστος χρηματοδοτήσεως και τις δαπάνες μεταφοράς και να πετύχουν ορισμένες εκπτώσεις που μειώνουν το κόστος.

Επίσης πετυχαίνει χαμηλότερο κόστος διαφημίσεως στα μαζικά μέσα ενημέρωσης λόγω του ότι είναι σε θέση να διαφημίζει συχνότερα τα προϊόντα της ή και το όνομά της σ' αυτά.

9) Η μεγάλη επιχείρηση διαθέτει αξιόλογο σύστημα οικονομικού λογισμού (καλή λογιστική οργάνωση, στατιστική, λογιστική κόστους, πλούσια πληροφόρηση).

10) Η μεγάλη επιχείρηση θεωρείται ως μια οικονομική, κοινωνική και πολιτική δύναμη κι έτσι μπορεί να επιδρά στη διαμόρφωση της οικονομικής πολιτικής του κράτους.

Τέλος, τα μεγάλα αποθέματα καθιστούν δυνατή την αντιμετώπιση των διακυμάνσεων της ζήτησεως και την αποφυγή ζημιών που μπορεί να προκύψουν από αδυναμία της επιχείρησης να ανταποκριθεί στην έντονη ζήτηση.

5.2 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

1) Η υπερβολική επέκταση της επιχείρησης δημιουργεί γραφειοκρατικά και διοικητικά προβλήματα. Έτσι η επιχείρηση γίνεται δυσκίνητη χωρίς την ύπαρξη εκκινησίας στη λήψη κι εκτέλεση αποφάσεων σχετικών με την δράση της αφού αυτές παίρνονται από πολλά πρόσωπα. Για να διοικηθεί ορθολογικά απαιτείται να διαθέτει ικανά στελέχη και άριστη οργάνωση. Το οργανόγραμμά της διευκρινίζει τις αρμοδιότητες, τις εξουσίες και τα καθήκοντα καθενός. Η αύξηση της αβεβαιότητας που συνοδεύει την αύξηση του μεγέθους της επιχείρησης οδηγεί σε λιγότερο αποδοτική λήψη αποφάσεων των στελεχών της επεχειρήσεως.

Πολλοί συγγραφείς παρατηρούν ότι το πρόβλημα διοικήσεως εξαιτίας της αύξησης του μεγέθους της επιχείρησης μπορεί να αντιμετωπιστεί, με την αποκέντρωση που γίνεται στη λήψη αποφάσεων και τη χρήση σύγχρονου αυτοματοποιημένου πληροφοριακού μηχανισμού όπως είναι οι ηλεκτρονικοί, υπολογιστές, καθώς και με την πληθοπαραγωγή.

2) Η μεγάλη επιχείρηση προσαρμόζεται δύσκολα στην οικονομική συγκυρία. Η τεχνολογία της δυσχεραίνει την προσαρμογή στις νέες συνθήκες της αγοράς. Σε περίοδο ύφεσης και οικονομικής κρίσης γίνεται πιο δύσκολη η επιβίωσή της.

3) Η μεγάλη επιχείρηση φορολογείται δυσμενέστερα, συνήθως. Μπορεί κι αντίθετα σε μια αναπτυσσόμενη χώρα, για να προβεί σε επενδύσεις, αλλά σε μια κανονική κατάσταση η φορολογία είναι υψηλή.

Γιατί εδώ είναι αδύνατη κάθε φοροδιαφυγή. Η λογιστική της οργάνωση απεικονίζει κάθε επιχειρησιακή της ενέργεια. Κάθε μεταβολή απεικονίζεται κι αριθμοποιείται. Επίσης η αγορανο-

μία ελέγχει αυστηρά τα προϊόντα της.

4) Η μεγάλη επιχείρηση με τη μεγάλη της παραγωγή αποξενώνεται απ' τον καταναλωτή. Η παραγωγή της για να φτάσει στην κατανάλωση, διέρχεται από ένα πλήθος διάμεσες επιχειρήσεις (Αντιπρόσωποι, Παραγγελιοδόχοι, Έμποροι χονδρικής και λιανικής πώλησης). Γι' αυτό μόνιμο μέλημά της η καλή ποιότητα και η φτηνή τιμή των αγαθών της. Η τεχνολογία τη βοηθάει σ' αυτό.

5) Η εργατική δύναμη των μεγάλων επιχειρήσεων μπορεί να οργανωθεί σε συνδικαλιστικές ενώσεις που αποκτούν αξιόλογη δύναμη και μπορούν να διεκδικήσουν υψηλότερα ημερομίσθια.

Το γεγονός αυτό οδηγεί στην αύξηση του κόστους κατά μονάδα προϊόντος. Οι πολλοί κανονισμοί που υπάρχουν σε μια μεγάλη επιχείρηση εμποδίζουν την ανάπτυξη προσωπικών σχέσεων μεταξύ των εργαζομένων.

6) Πέρα από ένα σημείο μεγέθους το κόστος για την απόκτηση εργατικής δύναμης, πρώτων υλών, ημικατεργασμένων προϊόντων και κεφαλαιουχικού εξοπλισμού είναι ενδεχόμενο να γίνει υψηλότερο. Οι δυσκολίες στη διατήρηση ικανοποιητικής εποπτείας, οι δυσκολίες για την μεταφορά των πρώτων υλών από μεγαλύτερες αποστάσεις, οι δυσκολίες για την αποστολή μεγαλύτερων ποσοτήτων προϊόντος σε μακρινότερες αποστάσεις αυξάνουν το κόστος παραγωγής κατά μονάδα προϊόντος.

7) Σαν βασικό μειονέκτημα μπορεί να αποτελέσει για το κοινωνικό σύνολο, η εκτροπή του μεγάλου οργανισμού από την ικανοποίηση κοινωνικών αναγκών και ο επηρεασμός των τιμών σε βάρος του κοινωνικού συνόλου, όταν η διοίκηση του μεγάλου οργανισμού δεν έχει αντιληφθεί τον κοινωνικό ρόλο του η δε κρατική εποπτεία είναι ελαστική ή λείπει εντελώς.

6. ΟΙ ΜΙΚΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Πλεονεκτήματα των μικρών επιχειρήσεων

1) Οι μικρές επιχειρήσεις εμφανίζουν εύκολη διαχείριση της περιουσίας, άμεση εποπτεία των υπαλλήλων και των εργατών και εύκολη διοίκηση αφού αυτή γίνεται άμεσα, αποτελεσματική κι ανέξοδη.

Ο επιχειρηματίας νοιώθει ανεξάρτητος και ενεργεί ελεύθερα και παίρνει γρήγορες αποφάσεις με συνέπεια την άμεση ενέργεια οικονομικών πράξεων που κρίνονται αναγκαίες για την δράση της επεχείρησης.

2) Ο επιχειρηματίας στις μικρές επιχειρήσεις λαμβάνει γρήγορα γνώσει για τις μεταβολές στις συνθήκες που επικρατούν στο αγρόκτημα, στο εργοστάσιο ή στο κατάστημα και έτσι λαμβάνει αμέσως τα κατάλληλα μέτρα για την αντιμετώπιση των νέων συνθηκών. Επίσης ο επιχειρηματίας παρακολουθεί τις συνθήκες που επικρατούν στην κοινωνική οικονομία και προσαρμόζει την πολιτική του στις νέες ανάγκες που δημιουργούνται και λύνει έτσι τα προβλήματα που αναφέρονται στις σχέσεις της επεχείρησης με το κοινωνικό περιβάλλον.

3) Η μικρή επεχείρηση αντιμετωπίζεται επιεικέστερα και προστατεύεται από το κράτος, τόσο στην φορολογία όσο και αγορανομικά.

4) Η μικρή επεχείρηση έρχεται σε άμεση επαφή τόσο με την κατανάλωση όσο και με τους προμηθευτές, λαμβάνει πρόσωπική γνώσει των αναγκών και επιδιώξεων και προσπαθεί να ανταποκριθεί προς αυτά. Επίσης αναπτύσει προσωπικούς δεσμούς οι οποίοι συντελούν ώστε οι συναλλαγές να διενεργούνται με όσο το δυνατόν ευνοϊκότερους όρους.

Έτσι αυξάνει τις πωλήσεις της αφού έχει εκμεταλλευτεί την άγνοια των πελατών της, τις συνήθειές τους τις προτιμήσεις τους την ζωνρή τοπική ζήτηση κ.α.

5) Η μικρή επιχείρηση παράγει προϊόντα με γούστο, με προσωπικότητα και με ταλέντο. Ο βιοτέχνης ράπτης λ.χ. ο καλλιτέχνης υποδηματοποιός ή ο κεραμοποιός δίνουν ποιότητα.

6) Η μικρή επιχείρηση δεν εφαρμόζει πάντα την αρχή μεγιστοποίησης του κέρδους. Ο βιοτέχνης ζητάει να εξασφαλίσει ένα εισόδημα βιοπορισμού. Έτσι πωλεί με μικρό ή μετριάσμένο κέρδος κι εξασφαλίζει ένα πάγιο εισόδημα ζωής.

7) Οι υπάλληλοι των μικρών επιχειρήσεων έχουν ευκαιρίες για καλύτερες αμοιβές σε σχέση με τους υπάλληλους των μεγάλων οργανισμών.

8) Η παραγωγή για λίγους καταναλωτές προσφέρεται στις μικρές επιχειρήσεις, ενώ διευκολύνει την παροχή ειδικών υπηρεσιών π.χ. ειδική μεταχείριση πελάτη.

9) Οι μικρές επιχειρήσεις έχουν ελάχιστα έξοδα ίδρυσης και διαχείρισης (έξοδα καταστατικών, δημοσιεύσεις, αμοιβές διοικητικών συμβουλίων κ. λ. π.

Προβλήματα των μικρών επιχειρήσεων

1) Η μικρή επιχείρηση μειονεκτεί, γιατί δεν έχει ορθολογική οργάνωση δηλ. ο επιχειρηματίας δεν μπορεί να τη θεμελιώσει πάνω σε μια όσο το δυνατό πληρέστερη και ορθότερη γνώση των δεδομένων. Στις περισσότερες μικρές επιχειρήσεις όπως στις ατομικές η ζωή αυτών ταυτίζεται με την ζωή του επιχειρηματία και στην λήψη αποφάσεων υπάρχει το απόλυτο.

Δηλαδή δεν υπάρχει κανείς διάλογος μ' άλλο ή άλλα πρό-

σώπα της επιχείρησης που θα 'χουν τα ίδια ενδιαφέροντα για την ζωή και την δράση της, καμιάς μορφής συνεργασία, μ' όλα τα πολύ δυσάρεστα αποτελέσματα που προέρχονται από την έλλειψη διαλόγου, της ανταλλαγής απόψεων και γενικά μιας συνεργασίας στο χώρο της επιχείρησης (π.χ. λαθεμένες προσωπικές και τελικές απόψεις, αποφάσεις και πράξεις ενός και μόνο ατόμου). Επίσης οι μικρές αυτές επιχειρήσεις δεν μπορούν να προσελκύσουν ικανούς διοικητές που θα συμβάλουν στην πρόοδο της επιχείρησης.

2) Η μικρή επιχείρηση στερείται αξιόλογου τεχνικού εξοπλισμού και υστερεί στην εφαρμογή της σύγχρονης τεχνολογίας. Όλα αυτά είναι πανάκριβα γι' αυτήν. Χωρίς όμως την χρησιμοποίηση νέων τεχνολογικών μέσων δεν μπορεί να επέλθει καμιά πρόοδο για την επιχείρηση γιατί και σπατάλη χρόνου θα έχουμε αλλά και η παραγωγικότητα παραμένει στάσιμη.

3) Ένας άλλος παράγοντας που συμβάλλει στην στασιμότητα της παραγωγικότητας είναι η αδυναμία της επιχείρησης να προβεί σε καταμερισμό της εργασίας. Ο κάθε εργατοϋπάλληλος δεν είναι ειδικός για ένα μέρος του προϊόντος αλλά ασχολείται με όλα. Δεν μπορεί δηλ. να έχει τεχνολογικό ορθολογισμό στη δράση της.

4) Η μικρή επιχείρηση εφοδιάζεται τα διάφορα υλικά και τα εμπορεύματά της σε μικρές ποσότητες και όχι απ' την πηγή με δυσμενείς όρους και με υψηλές τιμές. Όλα αυτά συμβάλουν στο αυξημένο κόστος αγοράς.

5) Η μικρή επιχείρηση δεν μπορεί να έχει επιστημονικό προσωπικό που να ελέγχει την ποιότητα των πρώτων υλών και των προϊόντων που κατασκευάζει.

Έτσι μπορεί να προσφέρει κακής ποιότητας προϊόντα με κίνδυνο να χάσει την πελατεία της.

6) Η μικρή επιχείρηση αδυνατεί να συγκεντρώσει απαραίτητες πληροφορίες, έτσι λειτουργεί ανημέρωτη.

Οι αποφάσεις βασίζονται στην κρίση του επιχειρηματία και φυσικό είναι να μην είναι πάντα ορθές, με αρνητικά αποτελέσματα για την οικονομική μονάδα.

7) Η μικρή επιχείρηση δεν μπορεί να προσλάβει προσωπικό υπεύθυνο για την επιστημονική έρευνα.

8) Η μικρή επιχείρηση εξαρτά τη ζωή και τη δράση της, συνήθως, από τη ζωή και τη δράση του επιχειρηματία της. Η εμπειρία μας πληροφορεί ότι, κάθε τέσσερα-πέντε χρόνια, χιλιάδες μικρές επιχειρήσεις σβήνουν, σαν τ' αστέρια στην ουρανό κι άλλες ιδρύονται με την ολοένα ανανεωμένη ελπίδα της επιτυχίας εκεί που άλλοι απέτυχαν. Στις μικρές επιχειρήσεις ο επιχειρηματίας δεν ρισκάρει εύκολα, είναι πιο συντηρητικός οι αποφάσεις του είναι μετρημένες και αδυνατεί να αναλάβει μεγαλύτερο επιχειρηματικό κίνδυνο.

9) Στην μικρή επιχείρηση δεν υπάρχει αξιόλογο σύστημα οικονομικού λογισμού λ.χ. δεν έχει λογιστική οργάνωση, δεν έχει λογισμό κόστους, δεν έχει επιχειρηματική στατιστική και πληροφορίες, δεν έχει ούτε τεχνικό, ούτε κοινωνικό ορθολογισμό. Ο επιχειρηματίας είναι συνήθως ατομοκράτης.

Παρ' όλα τα προβλήματα που αναφέραμε γεγονός είναι ότι η μικρή επιχείρηση επιβίωσε και θα συνεχίζει να επιβιώνει δίπλα στις μεγάλες επιχειρήσεις. Κι αυτό γιατί αυτά τα μικρά κύτταρα της οικονομίας εξυπηρετούν τις ανάγκες του κοινωνικού συνόλου κι αυτές τις κολοσιαίες βιομηχανίες.

Οι μικρές ζουν κάτω απ' την σκιά των γιγάντων και προσφέρουν σ' αυτούς τους γίγαντες πολλές υπηρεσίες. Η GENERAL MOTORS που απασχολεί 696.000 περίπου εργάτες παράγει προϊόντα αξίας 18,7 δισεκατομμύρια δολάρια (1970) ποσό που αντιστοιχεί στο 2,4% του εθν. εισοδήματος των Η.Π.Α. (1970), λ.χ. χρησιμοποιεί τα προϊόντα από 26.000 άλλες επιχειρήσεις που οι 16.000 είναι μικρές επιχειρήσεις.

Οι GENERAL ELECTRIC χρησιμοποιεί τα προϊόντα που κατασκευάζουν 4.200 μικρές επιχειρήσεις κ.α.

Το τελικό πόρισμα της επιστήμης και της εμπειρίας είναι ότι η μικρή επιχείρηση θα συνυπάρξει με τη μεγάλη, θα ανταγωνιστεί και θα συνεργαστεί μ' αυτή και τελικά θα επιβιώσει. Τα παραδείγματα δεν λείπουν π.χ. Η.Π.Α., Δ. Γερμανία, Γαλλία, Σοβ. Ένωση κι άλλες χώρες.

7. Η ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Η έννοια των Μικρομεσαίων Μεταποιητικών Επιχειρήσεων χρησιμοποιείται, για να διακρίνει μια κατηγορία επιχειρήσεων μέσα στο σύνολο των Μεταποιητικών Επιχειρήσεων που έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά πράγμα το οποίο την κάνει να ξεχωρίζει από αυτό το σύνολο.

Τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της Μ.Μ.Ε. είναι:

1) Ο επιχειρηματίας ιδιοκτήτης διοικεί μόνος του την επιχείρηση έχοντας την ευθύνη όλων των λειτουργιών της (παραγωγή, εμπορία, προμήθειες, λογιστήριο κ.τ.λ.). Η επιχείρηση διαθέτει ελάχιστα στελέχη ή κανένα. Σε πολλές περιπτώσεις στελέχη της επιχείρησης προέρχονται από μέλη της οικογένειας του επιχειρηματία. Η ευθύνη των αποφάσεων ανήκει στον ίδιο τον επιχειρηματία.

2) Ο επιχειρηματίας έχει ταυτίσει την περιουσία της επιχείρησης με την δική του περιουσία την οποία χρησιμοποιεί και σαν εγγύηση για τη λήψη δανείων. Αφιερώνει όλο του το χρόνο στη διοίκηση της επιχείρησης και νοιώθει ο μοναδικά υπεύθυνος για την ανάπτυξή της. Δεν στηρίζεται ούτε καλύπτεται στις αποφάσεις του από συμβούλια και επιτροπές.

3) Η προέλευση του επιχειρηματία (εργάτης, τεχνίτης, υπάλληλος, κληρονόμος), το επίπεδο μόρφωσής του, η ηλικία του, η κατάσταση υγείας του και η οικογενειακή κατάστασή του επηρεάζουν αποφασιστικά την εξέλιξη της επιχείρησής του.

4) Η επιχείρηση καλύπτει ένα μικρό μέρος της τοπικής ή εθνικής αγοράς του κλάδου στον οποίο ανήκει.

Ο ρόλος των Μ.Μ.Ε. είναι σημαντικός για την ανάπτυξη προβληματικών περιοχών.

Αναλυτικότερα οι Μ.Μ.Ε.

5) Συμβάλουν στην αποκέντρωση και στην δημιουργία θέσεων εργασίας επειδή μπορούν να δραστηριοποιηθούν και σε περιοχές που δεν υφίσταται επαρκής βιομηχανική υποδομή.

6) Ικανοποιούν τις εξειδικευμένες ανάγκες κάθε κατηγορίας καταναλωτών, μικρής ή μεγάλης, αστικής ή αγροτικής, λόγω της άμεσης επαφής της επιχείρησης με τον καταναλωτή.

7) Αξιοποιούν τις διαθέσιμες, σε μικρό ποσοστό, τοπικές πρώτες ύλες.

8) Βοηθούν στον καταμερισμό της εργασίας και στην βελτίωση της παραγωγικότητας, κατασκευάζοντας διάφορα εξαρτήματα ή προϊόντα για λογαριασμό άλλων επιχειρήσεων.

9) Είναι πηγή νέων εφευρέσεων και καινοτομιών, λόγω της ανάγκης τους να επιβιώσουν και επειδή χαρακτηρίζονται από ευελιξία, ταχύτητα στην λύση των αποφάσεων και προσαρμοστικότητα στις αλλαγές του εξωτερικού περιβάλλοντος.

10) Είναι φυτώρια νέων επιχειρηματιών, λόγω της ευκαιρίας που δίνουν σε νέους να ασκήσουν μόνοι τους μια δραστηριότητα.

11) Αξιοποιούν άτομα, που διαφορετικά δεν θα μπορούσαν να εργασθούν (μέλη οικογένειας, ανειδίκευτο προσωπικό), επειδή χρησιμοποιούν απλές μεθόδους παραγωγής και έχουν οικογενειακό χαρακτήρα.

12) Κατανέμουν την ιδιοκτησία, την ισχύ και την ευθύνη οικονομικών αποφάσεων σε μεγάλο αριθμό πολιτών, συντελώντας στην διατήρηση των δημοκρατικών θεσμών.

13) Εκπαιδεύουν νέους σε διάφορα επαγγέλματα δίνοντάς τους την δυνατότητα να αποκτήσουν σχεδόν όλη την πρακτική

πέτρα του επαγγέλματος.

14) Συντελούν στη διατήρηση του ελεύθερου ανταγωνισμού λόγω του μεγάλου αριθμού τους.

15) Μειώνουν τις δυνατότητες μόλυνσης και καταστροφής του περιβάλλοντος λόγω των σχετικά απλών μεθόδων παραγωγής και του μικρού της όγκου.

16) Συμβάλουν στην εξοικονόμηση ενέργειας λόγω των απλών μεθόδων παραγωγής που χρησιμοποιούν και τη σχετικά μικρή χρήση μηχανημάτων που κάνουν.

17) Δίνουν τη δυνατότητα σε δημιουργικά άτομα να αναπτύξουν τις οικανότητες και τα ταλέντα τους μέσω της διαχείρισης της επιχείρησης.

18) Συντελούν στη μείωση της ανεργίας, με την απασχόληση μεγάλου αριθμού εργαζομένων, επειδή χαρακτηρίζονται από ένταση εργασίας.

Προβλήματα των Μ.Μ.Ε.

1) Δυσχέρεια εξασφάλισης πρώτων και βοηθητικών υλών καλής και σταθερής ποιότητας σε ανταγωνιστικές τιμές και επαρκείς ποσότητες.

2) Δυσχέρεια πρόσβασης σε σημαντικές -πέρα από την εσωτερική κατανάλωση- αγορές, όπως εξαγωγές, κρατικές προμήθειες, σταθερή υπεργολαβική συνεργασία με μεγάλες βιομηχανίες κ.λ.π.

3) Αδυναμία απασχόλησης στελεχών και ειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού για την παραγωγή, τη διαχείριση και την εμπορία.

4) Ανύπαρκτη ή υποτυπώδης έρευνα και ανάπτυξη, που υπερ-

βαίνει τις οικονομικές και οργανωτικές τους δυνατότητες.

5) Χαμηλό επίπεδο οργάνωσης των διαφόρων λειτουργιών της επιχείρησης ("φτωχό" MANAGEMENT). Ανεπάρκεια γνώσεων του επιχειρηματία σε θέματα σύγχρονης διαχείρισης και αδυναμία απομολώσης νέων μεθόδων παραγωγής και τεχνογνώσεως.

6) Χαμηλή ανταγωνιστικότητα των προϊόντων τους στο εξωτερικό και αντιμετώπιση έντονου ανταγωνισμού, τόσο στο εξωτερικό, όσο και στο εσωτερικό από προϊόντα ξένων χωρών.

7.2. Ορισμός των Μ.Μ.Ε.

Στην Ελλάδα δεν υπάρχει ορισμός της Μ.Μ.Ε.. Υπάρχουν όμως ορισμοί για στατιστικούς λόγους καθώς και την εφαρμογή διαφόρων κρατικών μέτρων. Οι κυριότεροι είναι οι παρακάτω:

1) Η ΕΣΥΕ δίνει διάφορα στοιχεία για τις μεταποιητικές επιχειρήσεις έχοντας σαν κριτήριο ορισμού τον αριθμό απασχολούμενων. Έτσι η ΕΣΥΕ ταξινομεί τις επιχειρήσεις με βάση τα στρώματα 0-1, 2, 3-4, 5-9, 10-19, 20-29, 30-49, 50-99, 100-199, 200-499, 500-999 και 1000 ατόμων και άνω.

Τις μεταποιητικές επιχειρήσεις που απασχολούν μέχρι 9 άτομα τις χαρακτηρίζει "μικρή βιομηχανία" και αυτές που απασχολούν από 10 και πάνω τις χαρακτηρίζει "μεζονα βιομηχανία".

Το ΚΕΠΕ χαρακτηρίζει σαν μικρές μεταποιητικές επιχειρήσεις αυτές που απασχολούν μέχρι 9 άτομα και σαν μεσαίες αυτές που απασχολούν από 10 μέχρι 49 άτομα. Αυτές που απασχολούν από 50 άτομα και πάνω χαρακτηρίζονται σαν μεγάλες.

Στατιστικοί ορισμοί Μ.Μ.Β. και χειροτεχνίας στον κόσμο

Γερμανία : θεωρείται συνήθως Μικρή βιομηχανία η επιχείρηση που απασχολεί από 1-49 άτομα και έχει κύκλο εργασιών έως 2.000.000 μάρκα και Μεσαία βιομηχανία η επιχείρηση που απασχολεί από 50-499 άτομα, έχει δε κύκλο εργασιών από 2.000.000 έως 25.000.000 μάρκα.

Χειροτεχνία θεωρείται η επιχείρηση που υπάγεται σε ορισμένους κλάδους ή επαγγέλματα, απασχολεί δε για τη Μικρή χειροτεχνία έως 2 άτομα και έχει κύκλο εργασιών έως 100.000 μάρκα, για δε τη Μεσαία χειροτεχνία από 3-49 άτομα και έχει κύκλο εργασιών από 100.000 μάρκα έως 2.000.000 μάρκα.

Βέλγιο : θεωρείται συνήθως Μ.Μ.Β. η επιχείρηση που απασχολεί μέχρι 100 άτομα.

Δανία : θεωρείται συνήθως Μικρή βιομηχανία η επιχείρηση που απασχολεί από 6-20 άτομα και Μεσαία βιομηχανία η επιχείρηση που απασχολεί από 21-75 άτομα.

Χειροτεχνία θεωρείται η μεταποιητική επιχείρηση που απασχολεί από 1-5 άτομα καθώς επίσης και οι επιχειρήσεις επισκευών και παροχής υπηρεσιών ανεξάρτητα από τον αριθμό απασχολουμένων.

Ιρλανδία : Συνήθως θεωρείται Μ.Μ.Β. η επιχείρηση που απασχολεί από 3-100 άτομα. Η επιχείρηση που απασχολεί μέχρι 2 άτομα θεωρείται χειροτεχνία.

Γαλλία : θεωρείται συνήθως Μικρή βιομηχανία η επιχείρηση που απασχολεί από 5-49 άτομα και Μεσαία βιομηχανία αυτή που απασχολεί από 50-500 άτομα.

Χειροτεχνική θεωρείται αυτή που απασχολεί μέχρι 5 άτομα και έχει δραστηριότητα μεταποιητική, επισκευαστική ή παρο-

χής υπηρεσιών.

Ι τ α λ ί α : Συνήθως θεωρείται Μ.Μ.Β. η επιχείρηση που απασχολεί μέχρι 500 άτομα κι έχει επενδεδυμένο κεφάλαιο μέχρι 3 δις λιρέτες.

Χειροτεχνία θεωρείται η μεταποιητική, επασκευαστική ή παροχής υπηρεσιών επιχείρηση που απασχολεί μέχρι 20 άτομα. Προκειμένου για παραγωγή κατόπιν παραγγελίας, και μέχρι 10 άτομα για παραγωγή σε σειρά. Για ορισμένες ειδικότητες που αναφέρονται στην καλλιτεχνική ή παραδοσιακή παραγωγή (102 ειδικότητες, όπως αυτές αναφέρονται σε ειδικό κατάλογο) δεν υπάρχει ανώτερο όριο απασχολούμενων.

Ο λ λ α ν δ ί α : Συνήθως θεωρείται Μ.Μ.Β. η επιχείρηση που απασχολεί μέχρι 200 άτομα.

Μ ε γ . Β ρ ε τ α ν ί α : Μ.Μ.Β. θεωρείται η επιχείρηση που απασχολεί μέχρι 200 άτομα.

Χειροτεχνία αυτή που παράγει κατόπιν παραγγελίας και απασχολεί μέχρι 50 άτομα.

Ι α π ω ν ί α : Σύμφωνα με τον σχετικό νόμο Μ.Μ.Β. χαρακτηρίζεται αυτή που απασχολεί μέχρι 300 άτομα, ή έχει επενδυμένα κεφάλαια μέχρι 100.000.000 γιέν.

Τέλος στις Η.Π.Α. θεωρείται Μ.Μ.Β. η επιχείρηση που απασχολεί μέχρι 500 άτομα.

7.3. Πρόσφατα κίνητρα ανάπτυξης των Μ.Μ.Ε.

Με σκοπό να στηριχθεί ο εκσυγχρονισμός και η ανάπτυξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων πρόσφατα δόθηκαν τα εξής κίνητρα:

1) Μειώνονται κατά μία μονάδα τα επιτόκια χορηγήσεων από 16% σε 15% για νέα μακροπρόθεσμα δάνεια.

Το κόστος από την μείωση του επιτοκίου θα καλυφθεί με επιδότησή του από τον κρατικό προϋπολογισμό.

2) Αυξάνεται το ανώτατο όριο χρηματοδότησης από 80 σε 100 εκατ. δρχ.

3) Διπλασιάζεται το ανώτατο όριο δανειοδότησης για κεφάλαιο κίνησης που δινόταν μέχρι σήμερα από 500 χιλ. σε 1 εκατ. δρχ.

4) Διπλασιάζονται τα ανώτατα όρια για την αγορά έτοιμου εργαστηρίου από 8 και 12 εκατ. δρχ. σε 16 και 24 εκατ. δρχ. αντίστοιχα.

5) Επιτρέπεται η χρηματοδότηση για την αγορά μηχανολογικού εξοπλισμού των μικτών επιχειρήσεων ανεξάρτητα από το αρχικό ποσό της μεταποιητικής τους δραστηριότητας, εφόσον σε μεταγενέστερη χρονική περίοδο καλύπτει το 30%.

Ταυτόχρονα διευρύνονται τα κριτήρια για το χαρακτηρισμό μιας επιχείρησης ως μικρομεσαίας ως εξής:

1) Αυξάνεται από 250 εκατ. δρχ. σε 350 εκατ. δρχ. το όριο κύκλου εργασιών (τζίρος).

2) Αυξάνεται το ανώτατο όριο των εργαζομένων από 50 άτομα σε 100 για μια βάρδια. Στις περιπτώσεις με περισσότερες από μια βάρδια, παραμένει το όριο των 50 ατόμων ανά βάρδια. Ειδικότερα για τους κλάδους πλεκτικής, υποδηματο-

πόλλας, ετοίμου ενδύματος και κατασκευής παιχνιδιών, το όριο ανά βάρδια παραμένει μέχρι 75 άτομα.

Πιο πάνω αναλύσαμε τα διάφορα μεγέθη επιχειρήσεων. Απαραίτητη όμως είναι και μια ανάλυση με βάση την νομική μορφή με την οποία μια επιχείρηση εμφανίζεται γιατί μπορούμε να πούμε ότι υπάρχει σχέση ανάμεσα στο μέγεθος και την νομική μορφή μιας επιχείρησης.

8. ΟΙ ΕΤΑΙΡΙΕΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ

1) Ο ατομικός επιχειρηματίας επικρατεί στην αγροτική εκμετάλλευση και στο μικρεμπόριο. Αυτός χρησιμοποιεί το δικό του κεφάλαιο που το αυξάνει με δανεισμό (από τρίτους ή τράπεζες).

Το ίδιο άτομικές οικονομικές μονάδες επικρατούν στους κλάδους υπηρεσιών, π.χ. κουρεία, εστιατόρια, ταβέρνες, παντοπωλεία, μικρά ξενοδοχεία και μικρεμπόριο κ.λ.π. Το ίδιο τα ελεύθερα επαγγέλματα, π.χ. ιατρεία, οδοντιατρεία, δικηγορικά γραφεία, φοροτεχνικά κ.λ.π.

Γενικά η ελληνική οικονομία έχει μεγάλο αριθμό πολύ μικρών επιχειρήσεων. Από το συνολικό αριθμό των ελληνικών επιχειρήσεων κάθε τύπου και μεγέθους, οι Α.Ε. αντιπροσωπεύουν το (1958) το 0,5% του συνόλου, οι προσωπικές εταιρίες το 9,8%, το 85,5% οι ατομικές επιχειρήσεις και τα βιοτεχνικά καταστήματα, το υπόλοιπο είναι συναιτερισμοί κ.λ.π.

2) Οι Ο.Ε. και οι Ε.Ε. μπορούν να εξυπηρετήσουν τις παραπάνω οικονομικές δραστηριότητες.

3) Η Ε.Π.Ε. εξυπηρετεί τις βιοτεχνίες και τις μικρές βιομηχανίες. Συνδιάζει τη συνεργασία προσώπων και το περιορισμένο της ευθύνης.

4) Η Α.Ε. επικρατεί στο μεγάλο εμπόριο, τις τράπεζες, τις βιομηχανίες, τα ορυχεία, τις μεταφορικές εταιρίες και τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας. Σε κάθε μεγάλη επιχείρηση προτιμούν την μορφή της Α.Ε.

5) Γενικά ο κύριος προσδιοριστικός παράγοντας της μορφής μιας οικονομικής επιχειρηματικής οργάνωσης είναι το

μικρό ή το μεγάλο ποσό του κεφαλαίου για τη σωστή λειτουργία μιας οικονομικής μονάδας και η ευθύνη των εταιρών που θέλουν να διασφαλίσουν την ατομική τους περιουσία.

8.1. Πλεονεκτήματα δημιουργίας εταιριών

Η εταιρική συνεργασία πολλών (είτε σαν συνδιασμός ειδικευμένης εργασίας κι εμπορικής πείρας και γνώριμιών, είτε σαν συνένωση κεφαλαίων) κάνει δυνατή μια μεγάλη ανάπτυξη της εμπορικής επιχείρησης που είναι δύσκολη για ένα μεμονωμένο άτομο. Το ίδιο και στη βιομηχανική εκμετάλλευση.

Έτσι η νομική μορφή της εταιρίας εξυπηρετεί τις υπηρεσίες, το εμπόριο, τη βιοτεχνία και τη βιομηχανία. Γενικά εξυπηρετούν οι εταιρίες τις οικονομικές μονάδες:

- α) Του πρωτογενή τομέα της παραγωγής (λίγο)
- β) Του δευτερογενή τομέα (πολύ)
- γ) Του τριτογενή τομέα (πάρα πολύ)

Η οικονομική επιχειρηματική πρακτική γέννησε ποικιλία εταιριών. Οι πιο επικρατέστεροι τύποι εταιρίας είναι:

- Η (Ο.Ε.) Ομόρρυθμη Εταιρία
- Η (Ε.Ε.) Ετερόρρυθμη Εταιρία
- Η (Ε.Π.Ε.) Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης
- Η (Α.Ε.) Ανώνυμη Εταιρία και
- Ο Συνεταιρισμός

Γενικά σήμερα διάχυτη είναι η πεποίθηση ότι η συγκέντρωση κεφαλαίου για επένδυση και δημιουργία μεγάλων οικονομικών μονάδων αποτελεί βασική προϋπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη και ευημερία. Την ανάγκη αυτή εξυπηρετούν οι εταιρίες.

9. ΑΤΟΜΙΚΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Το μέγεθος που έχει ένας οικονομικός οργανισμός ενδιαφέρει ζωηρά την οικονομική θεωρία, την επιχειρηματική οργάνωση και ζωή καθώς και τη νομοθεσία. Πάντως ο κάθε πολίτης της κοινωνίας μας μπορεί να ξυπνήσει ένα πρωί και να πει "από σήμερα είμαι επιχειρηματίας". Και πράγματι θα είναι αρκετό να το αποφασίσει και να διαθέσει ένα κεφάλαιο για αυτό το σκοπό.

Ο επιχειρηματίας μας ανοίγει την επιχείρηση, που ίσως κάτι γνωρίζει από το αντικείμενό της, επειδή εργάστηκε λίγο καιρό σε μια παρόμοια ή σπούδασε οικονομικά στην ανώτερη ή ανώτατη παιδεία ή απλά έτυχε να διαβάσει μια "εμπορολογία" και το αποφάσισε. Θα αρχίσει τις συναλλαγές, θα κερδίσει ένα ποσό που είναι αποκλειστικά δικό του και που μπορεί να το διαθέσει όπως αυτός θέλει. Κανείς δεν τον εμποδίζει να πάρει από το "ταμείο" της ατομικής επιχείρησης όσα χρήματα θέλει, αρκεί να υπάρχουν. Μα και οι ζημιές της επιχείρησης είναι κι αυτές δικές του. Επιβαρύνουν μόνον αυτόν. Κι αν δεν μπορεί να εξοφλήσει τους πιστωτές του, αυτοί μπορεί να αξιώσουν να πωλήσει ένα χωράφι του ή ένα διαμέρισμα ή και το σπίτι του.

Αυτός και μόνο έχει την απεριόριστη ευθύνη για τα χρέη της ατομικής επιχείρησής του. Εγγυητής είναι η περιουσία του. Αυτός ελπίζει σε μια γοργή επικερδή ατομική επιχείρηση. Αυτή μπορεί να είναι μικρή ή μεσαία ή και μεγάλη επιχείρηση.

Οι ατομικές αυτές επιχειρήσεις είναι συνήθως πολύ μικρές επιχειρήσεις ή μικρές κι ανέρχονται σε εκατοντάδες

χιλιάδες σε κάθε χώρα και σε εκατομμύρια σε όλη την υφήλιο. Το 1970 υπήρχαν 18 εκατομμύρια αμερικανικές επιχειρηματικές μονάδες. Εκτός από ένα μικρό μέρος από αυτές, όλες οι άλλες ήταν μικρές επιχειρήσεις στην οικονομική κοινωνία μας, σήμερα υπάρχουν και δρούν και αύριο δεν υπάρχουν. Ο μέσος όρος της προσδιοριζόμενης ζωής τους είναι τα έξι χρόνια. Μερικές επιζούν περισσότερα χρόνια. Μερικές τερματίζουν την ζωή τους με πτώχευση ή με χρεοκοπία (αναγκαστική). Πάρα πολλές όμως αποφασίζουν να κλείσουν αθόρυβα με στεναγμούς λύπης για τη συντριβή των ελπίδων τους και μ' ένα δαπανηρά σκληρό μάθημα των επίδοξων επιχειρηματιών τους.

Το στοιχείο του επιχειρηματικού κινδύνου διέπει έντονα τη δράση της ατομικής επιχείρησης. Ο επιχειρηματικός κίνδυνος υπάρχει σε κάθε επιχειρηματική δράση, π.χ. ο επιχειρηματίας που θα σταματήσει τις πληρωμές του σήμερα (πτώχευση) αντιμετωπίζεται σαν χολερικός. Γίνεται πολίτης έσχατης διαλογής, παύει να διαχειρίζεται την πτωχευμένη περιουσία του. Η πτώχευση θεωρείται επιχειρηματικό έγκλημα.

Τέτοιες μικρές επιχειρήσεις υπάρχουν και στη χώρα μας και ανέρχονται περίπου σε 1.000.000. Υπάρχουν 161.658 εμπορικές το (1969), βιοτεχνίες και βιομηχανίες 604.042 το (1973), 1.036.600 αγροτικές εκμεταλλεύσεις κ.λ.π. (1973).

Αυτές οι ατομικές επιχειρήσεις εκτός απ' το κεφάλαιο που χρειάζονται να κινηθούν, απαιτούν την καταβολή και τεράστιας προσωπικής προσπάθειας. Οι αυτοκαλλιεργητές π.χ. στον αγροτικό τομέα εργάζονται 60 με 70 ώρες την εβδομάδα τους καλοκαιρινούς μήνες της αιχμής. Τον υπόλοιπο χρόνο

υποαπασχολούνται. Έχει εκτιμηθεί επίσης ότι οι ιδιοκτήτες έμποροι και καταστηματάρχες, γενικά, εργάζονται πολύ περισσότερες ώρες την εβδομάδα συγκριτικά με τους εργάτες και τους μισθωτούς.

Κι όμως οι άνθρωποι στην οικονομική κοινωνία μας πάντα φιλοδοξούν και θέλουν να αρχίσουν μια δική τους επιχείρηση. Ελπίζουν ότι η δική τους επιχείρηση ίσως να επιτύχει. Δεν απογοητεύονται ούτε διδάσκονται από τα παθήματα των άλλων που χρεοκόπησαν κι έχασαν το μικρό τους κεφάλαιο. Θέλουν να γίνουν "αφεντικά", να γίνουν επιχειρηματίες, έστω κι αν κερδίζουν ένα μικρό κέρδος, που δεν φτάνει ένα καλό μισθό υπαλλήλου.

Οργανώνουν λοιπόν την επιχείρηση, όπως αυτοί νομίζουν και σε λίγα χρόνια αντιμετωπίζουν το ίδιο αιώνιο πρόβλημα: χρεοκοπούν ή πετυχαίνουν να επιβιώσουν δίπλα στις μεγάλες επιχειρήσεις. Τους κινεί η ολοένα ανανεωμένη ελπίδα της ατομικής επιτυχίας.

Γενικά η μικρή επιχείρηση προσαρμόζεται ταχύτατα στις μεταβολές του κοινωνικοοικονομικού περιβάλλοντος. Η διοίκηση είναι άμεση και αποτελεσματική. Ο επιχειρηματίας βρίσκεται σε άμεση επαφή με τους πελάτες και τους εξυπηρετεί, έστω κι αν κερδίζει μικρό ποσοστό. Συνυπάρχει με την μεγάλη οικονομική μονάδα και την συμπληρώνει. Η μικρή επιχείρηση συμπληρώνει τη μεγάλη, σ' ένα σύστημα αλληλεξάρτησης πολύπλοκο.

Κάθε μια επιχείρηση ειδικεύεται στο να εκτελεί μια από τις πάρα πολλές διαφορετικές λειτουργίες και η καλή λειτουργία της εξαρτάται απ' την λειτουργία ολοκλήρου του

συστήματος.

Ο Αδάμ Σμίθ στο περίφημο βιβλίο του "Ο πλούτος των εθνών" είχε γοητευθεί απ' την τάξη που διαπίστωσε ότι επικρατεί στον οικονομικό σύστημα. Ο Α. Σμίθ διακήρυξε την αρχή του "Αόρατου χεριού": Ο επιχειρηματίας το άτομο ιδιώτης, που επιδιώκει το ατομικό του συμφέρον και μόνο, οδηγείται από κάποιο "αόρατο χέρι" στην προώθηση του γενικού καλού.

Από την ελευθερία αυτή δεν θα γεννιότανε το χάος, αλλά ο κόσμος, η αρμονία των ανθρωπίνων σχέσεων. Αυτή είναι η ατομοκρατική επιχειρηματική οικονομία. Το σύστημα της ελεύθερης επιχειρηματικής δράσης.

10. ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Στη γεωργία και στο λιανικό εμπόριο όπως είδαμε οι περισσότερες επιχειρήσεις είναι προσωπικές εταιρίες, δηλαδή συνεργάζονται σ' αυτές φίλοι, εταίροι, έμπειροι επιχειρηματίες, που οργανώνουν και διευθύνουν προσωπικά οι ίδιοι τις επιχειρήσεις τους. Μα το απεριόριστο της ευθύνης είναι ένα μεγάλο μειονέκτημα κι έτσι μετατρέπονται σε Ε.Π.Ε. η Α.Ε.

Πάντως όταν μια επιχείρηση είναι μικρή και απλή, είναι πολύ εύκολο για τον ιδιοκτήτη της, μόνος του ή με μερικούς συγγενείς να τη διευθύνει. Τούτο όμως είναι αδύνατο, όταν η επιχείρηση μεγαλώσει.

Τότε η πολυπλοκότητα της επιχειρηματικής ζωής, η νέα τεχνολογία, η νέα τεχνική διοίκησης απαιτούν μια αλλαγή στο σύστημα διοίκησης της επιχείρησης. Τώρα έχουν αξία τα προσόντα και η πείρα του κάθε εργαζόμενου. Τα παραδοσιακά κριτήρια π.χ. ηλικία, συγγένεια, κοινωνική προέλευση αποκτούν ολοένα λιγότερη σημασία. Παραχωρούν την θέση τους στην αξία ειδίκευσης και στην ικανότητα. Η διοίκηση δίνεται στους ικανούς να διευθύνουν. Η εξουσία μετατοπίζεται απ' τον ιδιοκτήτη, στον ικανό που μπορεί να διοικήσει αποτελεσματικά την επιχείρηση.

11. Η ΑΝΩΝΥΜΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Η επιχείρηση αυξάνει σήμερα το πεδίο της δράσης της, απλώνει το δίκτυο της κερδοσκοπίας πέρα απ' τα σύνορα της χώρας, το πεδίο της επιχειρηματικής δράσης είναι τώρα ολόκληρη η υφήλιος. Έτσι χρειάζονται μεγάλα κεφάλαια που πρέπει να βρεθούν και να δοθούν στην εταιρία.

Αυτό μπορεί να γίνει μόνο αν διευκολυνθούν εκείνοι που θέλουν να διακινδυνεύσουν μικρό μόνο ποσό απ' το κεφάλαιό τους, για να συμμετέχουν στην κερδοσκοπία και την επιχείρηση. Απαιτείται λοιπόν να βρεθεί μεγάλος αριθμός μικρών εισφορών. Η προσωπικότητα εκείνων που εισφέρουν είναι πιά αδιάφορη. Εκείνο που διαφέρει, είναι το κεφάλαιο που εισφέρουν.

Πάντως η περισσότερο αναπτυγμένη εταιρική μορφή με σκοπό τη συγκέντρωση κεφαλαίου στην επιχειρηματική δράση είναι η ανώνυμη εταιρία. Είναι η καλύτερη οργανωτική επιχειρηματική μορφή για συγκέντρωση κεφαλαίου.

Η ανώνυμη εταιρία συγκεντρώνει μεγάλο κεφάλαιο και εύκολα. Είναι διαιρεμένο αυτό σε πολλά μερίδια, τις μετοχές κι είναι διασκορπισμένο στο πολύ πλήθος. Γι' αυτό είπαν μερικοί οικονομολόγοι: Ο καπιταλισμός με την ανώνυμη εταιρία αυτεξοσιαλίζεται. Κι όμως η ανώνυμη εταιρία είναι το πικρό σπουδαίο, το υψηλότερο επίτευγμα του καπιταλισμού.

Απεικονίζει το "λαϊκό καπιταλισμό", που σημαίνει ότι οι μάζες μέτοχοι έχουν αξιόλογη συμμετοχή στην ιδιοκτησία του κεφαλαίου που υπάρχει στην κοινωνία.

Πάντως το πρόβλημα εφαρμογής αληθινής δημοκρατικής δια-

δικασίας στην Ανώνυμη Εταιρεία είναι δύσκολο. Οι μέτοχοι, δυστυχώς είναι αμέτοχοι της διοικήσεως της Ανώνυμης Εταιρείας. Οι περισσότερες διοικήσεις κατορθώνουν να αυτοδια-ωνίζονται. Είτε η διοίκηση πέτυχε είτε όχι. Η διοίκηση καταρθώνει να παραμένει στη διοίκηση της Ανώνυμης Εταιρείας θα ήταν παράλογο να διατείνεται κανένας ότι ένα πλήθος από μετόχους μπορεί να πάρει ενεργό μέρος στη διοίκηση μιας γιγαντιαίας επιχείρησης, που οι πιά πολλοί κατέχουν λίγες μόνο μετοχές της. Οι μέτοχοι λοιπόν εκλέγουν τους αντιπροσώπους τους που είναι και διευθυντές της Ανώνυμης Εταιρείας. Αυτοί διοικούν την εταιρεία.

Ο νόμος προστατεύει τα συμφέροντα των μετόχων. Αλλά η εξέλιξη της νομοθεσίας της Ανώνυμης Εταιρείας λέει ο Τζών Χίξ "αποτελεί μακράν ιστορία κλεφτοπολέμου μεταξύ του νόμου και των μικρών ομάδων απατεώνων, η δράση των οποίων αντιπροσωπεύει τη σκοτεινή πλευρά του θεσμού των Ανώνυμων Εταιρειών".

Καλό είναι που σήμερα διοικούν τις Ανώνυμες Εταιρείες νέοι επαγγελματίες διευθυντές. Εκείνος που διοικεί σήμερα την Ανώνυμη Εταιρεία δεν είναι ο αυτοδημιούργητος επιχειρηματίας άνθρωπος, αλλά ο πτυχιούχος οικονομικής σχολής. Αυτός έχει σπουδάσει κι έχει αποκτήσει ειδική εκπαίδευση και πείρα στη διοίκηση των επιχειρήσεων. Ξέρει να χειρίζεται τους ανθρώπους. Έχει άριστες δημόσιες σχέσεις και θέλει να σταδιοδρομήσει στην Ανώνυμη Εταιρεία.

Έτσι υπηρετεί τους μετόχους. Το συμφέρον τους είναι και δικό του. Διοικεί την Ανώνυμη Εταιρεία με την βοήθεια της τεχνοδομής (Τεχνοκράτες, Λογιστές, Μαθηματικοί, Φιλό-

λογοι κ.λ.π., επιστημονικό προσωπικό της Ανώνυμης Εταιρίας). Επιδιώκουν όλοι να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη Ανώνυμης Εταιρίας. Γι'αυτώνουν την Ανώνυμη Εταιρία και τα κέρδη της.

Βέβαια υπάρχουν και οι οικογενειακές Ανώνυμες Εταιρίες. Αυτή η Ανώνυμη Εταιρία δεν είναι τυπική μορφή της Ανώνυμης Εταιρίας. Η Ανώνυμη Εταιρία είναι σωστή όταν παρουσιάζει ιδιαίζουσα ανομοιογένεια. Στην Ανώνυμη Εταιρία είναι μεγάλοι και πολύπειροι κεφαλαιούχοι. Δίπλα τους χήρες κι ορφανά. Μαυραγορίτες και άριστοι επιχειρηματίες. Δημόσιο και ιδρύματα. Μια ποικιλία προσώπων (φυσικών και νομικών). Ένα παράξενο πλήθος που το ενώνει το πνεύμα της κερδομανίας. Τίποτε άλλο. Μέσα σ' αυτή την ανομοιογένεια υπάρχει και αντίθεση συμφερόντων (άλλοι θέλουν μετρητό χρήμα κι άλλοι επενδύσεις). Δεν μπορεί να γίνει λόγος για συνεργασία, για εμπιστοσύνη και για φιλία. Αντίθετα υπάρχει πνεύμα δυσπιστίας.

Λέγεται μάλιστα ότι οι μέτοχοι έρχονται στην Ανώνυμη Εταιρία, ή για να εκμεταλλευτούν την απειρία και την ευπιστία των άλλων μετόχων, ή για να γίνουν αυτοί αντικείμενο εκμετάλλευσης.

Κι όμως η Ανώνυμη Εταιρία σήμερα είναι η πιο αγαπημένη μορφή εταιρίας. Όλους τους μετόχους τους ενώνει μια λαχτάρα: η λαχτάρα για το κέρδος. Η αγάπη για το χρήμα και τον πλούτο. Έτσι ακμάζει. Πάντως ο κανόνας: "αφήστε τον αγοραστή μέτοχο να πάρει τα μέτρα του" ισχύει ακόμη. Έχει όμως περιορισμένη ευθύνη.

Γενικά οι μεγάλες επιχειρήσεις χρησιμοποιούν τον νομικό τύπο της Ανώνυμης Εταιρίας. Μα και οι άλλες εταιρίες

(Ο.Ε., Ε.Ε., Ε.Π.Ε.) δεν έχασαν και σήμερα την ωφέλεια και την χρησιμότητά τους. Εξυπηρετούν τις μικρές και μέσες επιχειρήσεις.

11.1. Πλεονεκτήματα της μεγάλης Α.Ε.

- 1) Τη διοικούν έμμοιοι επαγγελματίες-διευθυντές.
- 2) Την υπηρετούν τεχνοκράτες με ειδική μόρφωση.
- 3) Διαθέτει σύγχρονη τεχνολογία κι εκσυγχρονίζεται εύκολα.
- 4) Διαθέτει ερευνητές για τη βελτίωση παραγωγής.
- 5) Οργανώνεται σύμφωνα με τη σύγχρονη οργάνωση.
- 6) Μπορεί να εφαρμόσει πλήρη καταμερισμό εργασίας και με κατάλληλη ψυχοτεχνική επιλογή του προσωπικού, μπορεί να πετύχει άριστη ποιότητα με χαμηλό κόστος.
- 7) Μπορεί ν'αξιοποιήσει τα υπολείμματα της παραγωγής της με κατάλληλη οργάνωση μιας νέας θυγατέρας μονάδας.
- 8) Μπορεί να αγοράσει σε μεγάλες ποσότητες της πρώτες ύλες κι από την πηγή τους σε χαμηλή τιμή.
- 9) Μπορεί άριστα να κάμνει έρευνα αγοράς για τα προϊόντα της και να παράγει εκείνα που θέλει η κατανάλωση. Διότι αν δεν προσφέρει αγαθά που επιθυμούν οι άνθρωποι, θα χρεωκοπήσει.
- 10) Μπορεί να πετύχει καλούς όρους μεταφοράς και φθηνά κόμιστρα, αφού θα μεταφέρει μεγάλες ποσότητες πρώτων υλών κι έτοιμων αγαθών της.
- 11) Μπορεί εύκολα να πετύχει δάνεια από τις τράπεζες,

διότι έχει μεγάλη πιστωτική επιφάνεια και μέλλον.

12) Μπορεί να αυτοχρηματοδοτείται, αφού επιτρέπει ο νόμος να μοιράζει μόνο 6% (επί του εταιρικού κεφαλαίου) από τα κέρδη και τα λοιπά να τα αποταμιεύει -επιχειρηματική αποταμίευση ή αυτοχρηματοδότηση.

13) Μπορεί να κάνει διάφορες συμφωνίες για την πώληση των ειδών της με τις λίγες άλλες οικονομικές μονάδες, ώστε να πετύχει μεγάλα κέρδη. Αυτά γίνονται στην επιχειρηματική πράξη.

14) Μπορεί να εκδώσει ομολογιακά δάνεια.

15) Μπορεί να προβαίνει σε πληθοπαραγωγή και να ρίξει το κόστος.

11.2. Προβλήματα της μεγάλης Α.Ε.

1) Διοικείται δύσκολα κι απαιτεί μορφωμένους έμμισθους επαγγελματίες διευθυντές.

2) Μπορεί να οργανωθεί με το περιβόητο σύστημα του ενός "φύρερ" της Ανώνυμης Εταιρείας στον οποίο, στον ηγέτη, θα υποτάσσονται όλοι.

3) Υπάρχει αντίθεση συμφερόντων, που χωρίζει την διοίκηση από την μεγάλη μάζα των μετόχων της. Ο μικρός μέτοχος θέλει μεγάλα κέρδη, που να μοιραστούν στο τέλος της χρήσης.

Αντίθετα η διοίκηση θέλει να μοιράζει τ' απαραίτητα κέρδη και να επενδύει τα άλλα.

4) Η Ανώνυμη Εταιρεία γίνεται γίγαντας και απρόσωπη.

Δεν έχει άμεση επαφή με τον καταναλωτή. Γι' αυτό κάνει συνέχεια έρευνα αγοράς και μεγάλη διαφήμιση.

5) Η Ανώνυμη Εταιρία φορολογείται δισμενέστερα συνήθως. Η φοροδιαφυγή δύσκολη. Δεν επιτρέπεται.

6) Υπάρχει δυσπιστία ανάμεσα στους μετόχους. Αυτή η δυσπιστία υπάρχει και μεταξύ του μετόχου και της εταιρίας.

7) Στην Ανώνυμη Εταιρία, φίλοι και εχθροί γίνονται μέτοχοι. Στην Προσωπική Εταιρία, αυτό είναι αδύνατο να γίνει. Στη γενική συνέλευση της Ανώνυμης Εταιρίας μπορεί να παρίσταται κι ο εχθρός της, ο ανταγωνιστής της, που επιθυμεί να την δει να χρεοκοπεί.

8) Ο μέτοχος είναι αφανής θεατής κι αμέτοχος διοίκησης.

9) Η στάση του λαού απέναντι στο γίγαντα Α.Ε., είναι στάση εχθρική. Κι όμως λέει ο Σουμπέτερ, διεθνούς φήμης οικονομολόγος, ότι "η άνοδος του βιοτικού επιπέδου των μαζών συμπέπει με την περίοδο της σχετικώς ελευθέρως δράσεως των μεγάλων επιχειρήσεων".

10) Και η Ανώνυμη Εταιρία βρίσκεται κάτω από την επιτήρηση του νόμου και του λαού.

Μα και η Ανώνυμη Εταιρία που δρά σ' ένα σύστημα που υπάρχουν αληθινοί ψηφοφόροι και που οι καταναλωτές είναι κυρίαρχοι, θα πρέπει να χορεύει στο ρυθμό που θέλει ο λαός, αλλιώς θα καταστραφεί.

12. Η ΝΕΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Η απεριόριστη ευθύνη και οι πολλές διατυπώσεις που χρειάζονται, για να διασφαλιστεί η συνέχεια της επιχείρησης αποτελούν τα κύρια μειονεκτήματα της οργάνωσης της προσωπικής εταιρίας.

Πριν 50 χρόνια μια επιχείρηση εξυπηρετούσε τους σκοπούς των ατόμων που ήταν οι ιδιοκτήτες της. Η οργάνωσή της αντανάκλούσε με τη διάρθρωση και τη δράση της, την προσωπικότητα των ιδιοκτητών της. Ήταν γνωστή παντού. Σήμερα είναι άγνωστοι οι άνθρωποι που ηγούνται στις μεγάλες εταιρίες. Και είναι συνήθως επαγγελματίες διευθυντές κι όχι ιδιοκτήτες. Ο ρόλος της αλλαγής είναι ένα από τα αξιοπεριεργα της σύγχρονης οικονομικής ζωής στον κόσμο μέσα στον οποίο ζούμε.

Πάντως το οικονομικό μας σύστημα θεωρείται συχνά ότι βασίζεται στο θεσμό της ατομικής ιδιοκτησίας. Κι όμως άρχισε μια κάποια αλλαγή που μεταβάλλει το καθεστώς της ιδιοκτησίας που ισχύει, π.χ. η συμμετοχή στη δημοκρατική διοίκηση των βιομηχανιών κ.λ.π.

Η Ομόρρυθμη Εταιρία μετατράπηκε όπως είδαμε σε Ετερόρρυθμη για να αυτοχρηματοδοτηθεί. Να δανειστεί νέο χρήμα από χρηματοδότες εταίρους που δεν θέλουν την απεριόριστη ευθύνη. Για μακρό χρονικό διάστημα η Ο.Ε. και στη συνέχεια η Ε.Ε. λειτουργούσε με πολλούς ομόρρυθμους εταίρους, αλλά και με δεκάδες ετερόρρυθμους. Έτσι άρχισε να αναφάνεται η ανάγκη να διοικηθεί σωστά κι από μορφωμένους επιχειρηματίες.

Από τον ιδιοκτήτη διευθυντή οδήγησε η επιχειρηματική πράξη στον επαγγελματία-διευθυντή. Εμφανίστηκαν στην επιχειρηματική πρακτική οι Μάνατζερς, τα επαγγελματικά διευθυντικά στελέχη. Κι αποδείχτηκε πως, για να πετύχει η οικονομία τους στόχους της, έπρεπε να αυξηθεί σημαντικά ο αριθμός των επαγγελματιών στελεχών-διευθυντών.

Ο διαχωρισμός του ιδιοκτήτη εταίρου από το διαχειριστή-διευθυντή εταίρου και η διασφάλιση της περιουσίας που αποκτήθηκε οδήγησε στην Ε.Π.Ε.

Η Ε.Π.Ε. ευθύνεται απεριόριστα. Οι εταίροι της όμως ευθύνονται περιορισμένα δηλ. μέχρι το ποσό της εισφοράς τους και οι διαχειριστές της μπορεί να είναι εταίροι ή τρίτοι. Οι τρίτοι (μη εταίροι έχουν την ίδια νομική θέση, που έχουν οι εταίροι διαχειριστές. Η Ε.Π.Ε. συνδιάζει τα πλεονεκτήματα της Ο.Ε. και της Α.Ε.. Η Ε.Π.Ε. πρέπει να θεωρείται μάλλον σαν προσωπική εταιρία, διότι τα εταιρικά μερίδια μπορεί να μεταβιβαστούν, αλλά με ορισμένους περιορισμούς.

Πάντως το νέο είναι ότι την εταιρία τη διοικεί το έμμισθος επαγγελματίας-μάνατζερς. Και τη διοικεί σωστά και με υψηλή αποτελεσματικότητα, δηλ. η δράση της φέρνει κέρδη.

Έτσι, το δημιούργημα του επιχειρηματία ξεπέρασε τις δυνατότητές του ως επιχειρηματία-ιδιοκτήτη-διευθυντή. Για να επιβιώσει, όμως το δημιούργημά του, έπρεπε ο επιχειρηματίας να παραμεριστεί. Την επιχείρησή του τώρα πια μια μόνο ομάδα ειδικών μπορεί να την αξιοποιήσει και να τη διοικήσει σωστά.

Το γεγονός αυτό δεν πέρασε εύκολα. Οι επιχειρηματίες

αγωνίστηκαν κι αγωνίζονται να διατηρήσουν την επιχειρηματική εξουσία τους. Δεν ήθελαν και δε θέλουν να υποταγούν στο αναπόφευκτο δηλ. να δώσουν την επιχειρηματική εξουσία στους σπουδασμένους επαγγελματίες διευθυντές-στελέχη. Οι απόφοιτοι οικονομικών σχολών δεν είναι ευπρόσδεκτοι στις εταιρίες, που διοικούν έταιροι της παλιάς γενιάς.

Αναφέρεται χαρακτηριστικά ο Χένρυ Φόρντ που διοικούσε τη Φόρντ απ' το 1920 μέχρι και μετά το 1940 αντιδρούσε στην οργάνωση και την τεχνοδομή που διήυθνε την εταιρία του. Το αποτέλεσμα ήταν να οδηγηθεί η εταιρία του στα πρόθυρα της καταστροφής. Τα αυτοκίνητα ήταν πεπαλαιωμένα. Ο προγραμματισμός ανεπαρκής. Προωθούσε ανίκανους μη ειδικούς. Μετά το θάνατό του η εταιρία ανασυγκρότησε την τεχνοδομή της και ανάλαβε τη διοίκηση.

Η εταιρία πολύ γρήγορα ανέκτησε το έδαφος που είχε χάσει. Τον Ιούνιο π.χ. του 1903 ιδρύθηκε η εταιρία Φόρντ με εταιρικό κεφάλαιο 150.000 δολάρια, γράφει ο Γκαλμπραίνθ στο "νέο βιομηχανικό κράτος" και με 125 εργάτες κατά μέσο όρο. Το 1964 δούλευαν στην εταιρία συνολικά 317.000 άτομα και το ενεργητικό της ήταν αξίας 6.000.000 δολάρια.

Το γεγονός σήμερα είναι τούτο: την εταιρία πρέπει να διοικεί ο έμμισθος επαγγελματίας τεχνοκράτης.

Γενικά: να διοικεί η τεχνοδομή της.

13. Η ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΗ ΜΕΓΑΛΗ ΕΤΑΙΡΙΑ

Η αντιπροσωπευτική μεγάλη εταιρία του σύγχρονου κεφαλαιοκρατισμού, έχει τα πιο κάτω ιδιαίτερα χαρακτηριστικά:

1) Ο έλεγχος της εταιρίας παραμένει στα χέρια της διεύθυνσης (διοίκησης) της εταιρίας. Δηλαδή, διοικούν την εταιρία το διοικητικό της συμβούλιο και οι αξιωματούχοι (διευθυντές της). Ο έλεγχος παραμένει στα χέρια εκείνων, που εκπροσωπούν τα συμφέροντα της εταιρίας, που αφιερώνουν όλο τους το χρόνο στην εταιρία και που τα συμφέροντά τους και η σταδιοδρομία τους συνδέονται με τις τύχες τους.

2) Η διοίκηση της εταιρίας ουσιαστικά είναι μια αυτοδιοικιζόμενη ομάδα. Κάθε γενιά διευθυντών λ.χ. στρατολογεί τους διαδόχους της, τους εκπαιδεύει, τους προετοιμάζει και τους προωθεί ανάλογα με τα δικά της κριτήρια κι αξίες.

3) Η εταιρία είναι ανεξάρτητη οικονομικά με την μακρόχρονη αυτοχρηματοδότησή της. Συνέχεια κεφαλοποιεί τα κέρδη της. Τεράστια ποσά μένουν στα χέρια των διευθυντών της, που τ' αξιοποιούν για το καλό της εταιρίας τους. Δεν μοιράζει όλα τα κέρδη της. Μόνο λίγα. Τα άλλα τα κεφαλοποιεί. Τα επενδύει.

4) Τα πάντα συνδιάζονται λ.χ. γνώσεις, πείρα, σύγχρονη τεχνολογία, ταλέντα, μάρκετινγκ, για τη μεγιστοποίηση του κέρδους της εταιρίας.

5) Η μεγάλη εταιρία δεν δρά σαν τον ατομικό επιχειρηματία. Δεν είναι η σύγχρονη μεγάλη εταιρία, μια διευρυμένη παραλλαγή του κλασικού επιχειρηματία της καπιταλιστικής οικονομίας. Δρά συλλογικά.

Ο ατομικός επιχειρηματίας ενδιαφερόταν για το δικό του πλουτισμό: Ήταν ατομιστής. Ο σύγχρονος διευθυντής, ο Μάντζερ είναι αφοσιωμένος στην πρόοδο της εταιρίας, είναι ο άνθρωπος της εταιρίας, ο άνθρωπος της καλής οργάνωσης της εταιρίας του, που θέλει την πρόοδο της. Η τεχνοδομή της είναι ο μηχανισμός, για να ληφθούν ομαδικές ορθολογικές αποφάσεις. Η δύναμη-εξουσία διοίκησης μεταβιβάζεται στην ομάδα των τεχνοκρατών, την τεχνοδομή, που τη διοικεί.

6) Η διοίκηση της εταιρίας θεωρεί τον εαυτό της σαν υπεύθυνο απέναντι στους μετόχους της εταιρίας, τους υπαλλήλους, τους πελάτες, το κοινό γενικά και ίσως κι αυτό είναι το νέο και το σπουδαιότερο -την ίδια την εταιρική επιχείρηση σαν θεσμό.

Η σύγχρονη, λένε, εταιρική επιχείρηση είναι μια επιχείρηση με καρδιά. Η χτεσινή, ατομική κερδοσκοπική επιχείρηση γίνεται σήμερα μια πολυάνθρωπη εταιρία, που νοιάζεται για όλους αυτούς που συνεργάζονται μαζί της.

7) Έτσι οι κύριοι σκοποί της μεγάλης εταιρίας είναι: Ψηλά εισοδήματα για κείνους, που διοικούν, καλά κέρδη για τους μετόχους, ισχυρή ανταγωνιστική θέση στην αγορά κι ανάπτυξή της. Μόνιμη απασχόληση του προσωπικού με καλή αμοιβή εργασίας και καλές ανθρώπινες συνθήκες εργασίας στην εταιρία.

8) Τέλος, το μεγάλο μέγεθος, η επιτυχία της εταιρίας και η ισχύς, είναι οι αναγκαίοι στόχοι της εταιρίας σήμερα.

14. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗΣ

Αφήσαμε να εξετάσουμε ξεχωριστά αυτό το πρόβλημα γιατί θεωρούμε ότι είναι το πιο σημαντικό για μια επιχείρηση.

Ας δούμε τώρα λίγο την διαδικασία της χρηματοδότησης, τους διάφορους περιορισμούς και πως οι επιχειρήσεις μπορούν να ανταποκριθούν ανάλογα με το μέγεθος.

Οι φορείς της νομισματικής και της πιστωτικής πολιτικής, επιβάλλουν περιορισμούς και προϋποθέσεις για την χρηματοδότηση των ιδιωτικών επιχειρήσεων και με τα όργανά τους ελέγχουν την εφαρμογή των περιορισμών και των προϋποθέσεων χρηματοδότησης.

Βγάζουν, λοιπόν, αποφάσεις οι φορείς της νομισματικής και πιστωτικής πολιτικής, τις οποίες στέλνουν στα πιστωτικά ιδρύματα που χρηματοδοτούν τις επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα και επιβάλλουν την προσκόμιση δικαιολογητικών από τις ενδιαφερόμενες για χρηματοδότηση επιχειρήσεις και εφ' όσον αυτά είναι τα προβλεπόμενα από τις σχετικές αποφάσεις, τότε και μόνο γίνεται η χρηματοδότηση.

Ένας τέτοιος περιορισμός, είναι η χρηματοδότηση των βιοτεχνιών, με το 10% επί του κύκλου των ετήσιων εργασιών τους για κεφάλαια κινήσεως, που πρέπει να προκύπτει από επίσημο πιστοποιητικό της φορολογικής αρχής. Ο περιορισμός αυτός έχει τεθεί, για να αναγκάζει τις βιοτεχνίες να αυξάνουν τον κύκλο των εργασιών τους.

Άλλος περιορισμός, για την χρηματοδότηση της βιομηχανίας, για εξοπλισμό με νέα μηχανήματα και εγκαταστάσεις, είναι να καταβάλλεται από τον ιδιοκτήτη το 30% και το υπό-

λοιπο να καλύπτεται από χαμηλότερη χορήγηση μιας τράπεζας, ύστερα από την έγκριση των αρμοδίων οργάνων της Νομισματικής Επιτροπής, που ασκούν τον έλεγχο των προσκομιζόμενων στοιχείων που γίνεται δια μέσου της τράπεζας που θα κάνει την χρηματοδότηση. Επίσης πολλοί άλλοι περιορισμοί και προϋποθέσεις χρηματοδότησεως έχουν θεσπιστεί από τις Νομισματικές και Πιστωτικές Αρχές.

Η μεγάλη επιχείρηση βρίσκεται σε πιο ευνοϊκή θέση αναφορικά με τη χρηματοδότησή της. Μπορεί για παράδειγμα να προσφέρει μεγαλύτερη ασφάλεια στις τράπεζες και τους άλλους δανειστές της, γιατί έχει μεγάλη και καλά γνωστή περιουσία.

Έτσι πετυχαίνει δάνεια πιο εύκολα και με ευνοϊκότερους όρους. Επίσης έχει την δυνατότητα της αυτοχρηματοδότησης.

Για την μικρή επιχείρηση η χρηματοδότηση είναι το σοβαρότερο πρόβλημα. Ο επιχειρηματίας στις μικρές αυτές επιχειρήσεις θέτει στην επιχείρηση τα διαθέσιμά του περιουσιακά μέσα. Συνήθως όμως αυτά δεν επαρκούν για την επιβίωση της επιχείρησης καθώς και την επέκτασή της. Όμως η μικρή επιχείρηση είναι δύσκολο να ανταποκριθεί στους όρους χρηματοδότησης. Κι αυτό γιατί η φερεγγυότητα της επιχείρησης αρχίζει και τελειώνει σ' ένα πρόσωπο, τον επιχειρηματία.

Ας δούμε λίγο την χρηματοδότηση ανάλογα με την νομική μορφή μιας επιχείρησης:

Οι Συνεταιρισμοί, αντιμετωπίζουν τα ίδια προβλήματα, όπως και οι υπόλοιπες επιχειρήσεις και μπορούν να αυξήσουν τα κεφάλαιά τους με την αύξηση των συνεταιρικών μεριδίων ή με την είσοδο νέων μελών. Επίσης από αποθεματικά που υπο-

χρεούνται να συσταίνουν, για την ασφάλεια των συναλλασομένων με το Συνεταιρισμό και από ελεύθερα αποθεματικά, αυτοχρηματοδοτούνται, πέρα από την αύξηση των Συνεταιρικών Μερίδων.

Οι Συνεταιρισμοί, έχουν μια πλατιά επιχειρηματική και κεφαλαιακή βάση, όπως και οι Ανώνυμες Εταιρίες, γι' αυτό βρίσκονται κάτω από ευνοϊκότερες προϋποθέσεις χρηματοδότησεως σε σχέση με τις άλλες μορφές επιχειρήσεων.

Τα πιστωτικά ιδρύματα, έχουν την εγγύηση και την περιουσιακή επιφάνεια των Συνεταίρων σαν ασφάλεια στις πιστοδοτήσεις τους.

Η Εταιρία Περιορισμένης Ευθύνης, δεν παρέχει μεγάλες εγγυήσεις και δεν εμπνέει συνήθως εμπιστοσύνη στα Πιστωτικά Ιδρύματα για μεγάλες χρηματοδοτήσεις, λόγω της μειωμένης ευθύνης των Συνεταίρων που εκτείνεται μέχρι του ποσού της εταιρικής εισφοράς.

15. ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ

ΠΙΝΑΚΕΣ

αριθμός καταχωρημένων επιχειρήσεων κατά κλάδο

	Α.Ε.	Ε.Π.Ε.	Άλλης Μορφής	Σύνολο
ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΕΣ				
Ειδών Διατροφής	425	100	176	701
Ποτών	75	18	34	127
Επεξεργασίας Καπνού	32	6	6	44
Τσιγάρων	7	1	-	8
Κλωστοϋφαντουργικές	421	69	125	615
Ειδών Ενδυσης, Υπόδησης & Ειδών από Υφασμα	278	150	224	652
Ξύλου & Φελλού	63	16	35	114
Επίπλων & Ειδών Επίπλωσης	70	37	81	188
Χαρπού & Ειδών από Χαρτί	64	25	26	115
Εκτυπώσεων & Εκδόσεων - Γραφικές Τέχνες	141	96	56	293
Δέρματος & Γούνας	18	14	26	58
Πλαστικών & Ελαστικού	163	63	82	308
Χημικές	233	74	27	334
Παραγώνων Πετρελαίου & Άνθρακα	16	2	1	19
Εμφιάλωσης Υγραερίου	5	1	-	6
Μη Μεταλλικών Ορυκτών	287	71	83	441
Βασικές Μεταλλουργικές	22	-	4	26
Αντικειμένων από Μέταλλο	231	103	105	439
Μηχανών & Συσκευών	111	49	101	261
Ειδών Εφαρμογής Ηλεκτρισμού - Ηλεκτρονικών Προϊόντων	131	93	67	291
Μεταφορικών Μέσων	84	46	19	149
Διάφορες	70	54	71	195
ΜΕΤΑΛΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ	33	3	1	37
ΣΥΝΟΛΟ	2.980	1.091	1.350	5.421

**αριθμός
καταχωρημένων
επιχειρήσεων
κατά κλάδο**

	<u>Α.Ε.</u>	<u>Ε.Π.Ε.</u>	<u>Άλλης Μορφής</u>	<u>Σύνολο</u>
Εμπορικές Επιχειρήσεις	2001	1424	410	3835
Επιχειρήσεις Εμπορίου & Εφαρμογών Η/Υ	86	131	25	242
Τράπεζες	49	-	-	49
Ασφαλιστικές Επιχειρήσεις	112	60	4	176
Μεταφορικές - Ναυτιλιακές - Αλιευτικές Επιχειρήσεις	152	223	9	384
Τεχνικές - Οικοδομικές Επιχειρήσεις	286	129	13	428
Διαφημιστικές Επιχειρήσεις	41	65	10	116
Παροχής Διαφόρων Υπηρεσιών	101	137	45	283
Κοινής Ωφελείας	13	-	-	13
Αλλοδαπές Εμποροβιομηχανικές Εταιρίες (Α.Ν. 89/67)	-	-	217	217
ΣΥΝΟΛΟ	2.841	2.169	733	5.743

**number of
listed enterprises
by sector**

	<u>S.A.</u>	<u>LLC</u>	<u>Other</u>	<u>Total</u>
Commercial Enterprises	2001	1424	410	3835
Computers & Data Processing Services	86	131	25	242
Banks	49	-	-	49
Insurance	112	60	4	176
Transport - Shipping - Fishing	152	223	9	384
Engineering - Construction	286	129	13	428
Advertising Agencies	41	65	10	116
Miscellaneous Services	101	137	45	283
Utilities	13	-	-	13
Foreign Companies Established in Greece under the Provisions of Law 89/67	-	-	217	217
TOTAL	2.841	2.169	733	5.743

Μελετώντας τα στοιχεία των προηγούμενων πινάκων, που μας δίνει η Β Σ Υ Β και αναφέρονται στο έτος 1987, παρατηρούμε τα εξής:

Στις Βιομηχανικές Επιχειρήσεις υπερτερούν αυτές με την μορφή της Ανώνυμης Ιστιάου αυτές που έχουν διάφορες μορφές και τέλος οι Στοιρε έας περιορισμένης ευθύνης.-

Στις Μεταλλευτικές Στοιρεές κυριαχούν απόλυτα μπορούμε να πούμε οι ανώνυμες

Στις Εμπορικές έχουμε περισσότερες ανώνυμες αρχατές Β Π Β και λίγες με διαφορετική μορφή.-

Όλες οι Τράπεζες και οι Επιχειρήσεις κοινής ευλοίας έχουν την μορφή της Ανώνυμης

Στις Ασφαλιστικές Επιχειρήσεις έχουμε πρώτα αυτές με την μορφή της Ανώνυμης ακολουθούν οι Β Π Β και τέλος αυτές με άλλη μορφή.

Περισσότερες απ' τις Μεταφορικές, Παιτυλαιικές και Άλλευτικές Επιχειρήσεις έχουν την μορφή της Β Π Β αρκετές είναι ανώνυμες και ελάχιστες άλλης μορφής οι τεχνικές και οικοδομικές επιχειρήσεις παρουσιάζοντας περισσότερες σαν ανώνυμες αρκετές σαν Β Π Β και μερικές με άλλη μορφή.-

Οι Διασποριστικές και οι κοροχής διασπορών υπηρεσιών είναι κυρίως Α Β αρκετές Β Π Β και τέλος λίγες έχουν άλλη μορφή.-

Οι Επιχειρήσεις εμπορίου και ερασιμεγών Η/Υ έχουν οι περισσότερες την μορφή της Β Π Β ακολουθούν αυτές με την μορφή της Α Β και μερικές με άλλη μορφή.-

Τέλος όλες οι Άλλοδαπές Εμποροβιομηχανικές Στοιρεές έχουν κάθε άλλη μορφή παρά της Α Β και της Β Π Β .

Πίναξ 1. Συνοπτικά στοιχεία εκτιμήσεων οικονομικών μεγεθών συναφών προς την βιομηχανική δραστηριότητα. Σύνολον Χώρας, Σύνολον βιομηχανίας. (Κλάδοι 2-3)

Table I. Summary estimates on economic magnitudes of the industrial activity. Greece, total. All industry. (Branches 2-3)

Στα τις χιλιάδες δραχμών

Value in thousand drachmae

Οικονομικά μεγέθη Economic magnitudes	Γενικό σύνολο Grand total	Μικρά βιομηχανία Small-scale industry			Μεγάλη βιομηχανία Large-scale industry					
		Σύνολο Total	Καταστήματα Έργοτα άπασχόλη- σαν από : Establishments employ- ing :		Σύνολο Total	Καταστήματα Έργοτα άπασχόλησαν από : Establishments employing :				
			1-4 Άτομα Στρώμα I 1-4 persons Stratum I	5-9 Άτομα Στρώμα II 5-9 persons Stratum II		10-19 Άτομα Στρώμα III 10-19 persons Stratum III	20-29 Άτομα Στρώμα IV 20-29 persons Stratum IV	30-49 Άτομα Στρώμα V 30-49 persons Stratum V	50 Έργοτα και άνω Στρώμα VI 50 persons and over Stratum VI	
Αριθμός καταστημάτων—Number of establishments	122.979	116.940	107.508	9.432	6.039	3.328	1.053	744	914	
Άνθρωποι άπασχολημένοι—Number of persons engaged	513.240	255.758	197.635	58.123	257.482	45.508	26.688	29.699	155.587	
Μεσομαζαχά και μη έμμεβόμενα μέλη (μέσος έτήσιος)—Working proprietors and non-paid family members (annual average)	168.458	159.868	143.223	16.645	8.590	5.634	1.502	945	509	
Μεβόμενα πρόσωπα (μέσος έτήσιος)—Remunerated personnel (annual average)	344.782	95.890	54.412	41.478	248.892	39.874	25.186	28.754	155.078	
Μισθωμένοι (μέσος έτήσιος)—Salaried employees (annual average)	66.479	12.433	7.312	5.121	54.046	6.341	4.906	6.280	36.516	
Ήμερομισθια (μέσος έτήσιος)—Wage earners (annual average)	278.303	83.457	47.100	36.357	194.846	33.530	20.280	22.474	118.562	
Σεζονική άπασχόληση—Seasonality of employment										
Αμειβόμενου προσωπικού (II-I-III)—Remunerated personnel (II-I-III)										
α) Κατά τή μέση Ιανουαρίου—α) By the middle of January	326.123	91.770	53.247	38.523	234.353	36.797	23.454	27.490	146.612	
β) Κατά τή μέση Μαρτίου—β) By the middle of March	326.968	91.682	51.391	40.291	235.286	37.957	23.940	27.295	146.094	
γ) Κατά τή μέση Μαΐου—γ) By the middle of May	338.305	94.310	51.004	43.306	243.995	39.563	25.088	28.376	150.968	
δ) Κατά τή μέση Ιουλίου—δ) By the middle of July	352.449	90.891	49.537	41.354	261.558	42.095	26.205	30.740	162.518	
ε) Κατά τή μέση Σεπτεμβρίου—ε) By the middle of September	359.128	98.815	56.670	42.145	260.313	40.946	26.486	29.260	163.621	
ς) Κατά τή μέση Νοεμβρίου—ς) By the middle of November	365.234	107.752	64.635	43.117	257.482	41.782	25.897	29.268	160.535	
I. Μισθωμένων—Salaried employees										
α) Κατά τή μέση Ιανουαρίου—α) By the middle of January	64.955	12.587	7.485	5.102	52.368	6.164	4.788	6.175	35.241	
β) Κατά τή μέση Μαρτίου—β) By the middle of March	65.353	12.332	7.215	5.117	53.021	6.272	4.804	6.216	35.729	
γ) Κατά τή μέση Μαΐου—γ) By the middle of May	66.088	12.471	7.202	5.269	53.617	6.341	4.861	6.236	36.179	
δ) Κατά τή μέση Ιουλίου—δ) By the middle of July	66.844	12.367	7.282	5.085	54.477	6.313	4.915	6.292	36.957	
ε) Κατά τή μέση Σεπτεμβρίου—ε) By the middle of September	67.278	12.124	7.146	4.978	55.154	6.357	4.979	6.320	37.498	
ς) Κατά τή μέση Νοεμβρίου—ς) By the middle of November	68.040	12.624	7.569	5.055	55.416	6.534	5.051	6.400	37.431	
II. Ήμερομισθίων—Wage earners										
α) Κατά τή μέση Ιανουαρίου—α) By the middle of January	261.168	79.183	45.762	33.421	181.985	30.633	18.666	21.315	111.371	
β) Κατά τή μέση Μαρτίου—β) By the middle of March	261.615	79.350	44.176	35.174	182.265	31.685	19.136	21.079	110.365	
γ) Κατά τή μέση Μαΐου—γ) By the middle of May	272.217	81.839	43.802	38.037	190.378	33.222	20.227	22.140	114.789	
δ) Κατά τή μέση Ιουλίου—δ) By the middle of July	285.605	78.524	42.255	36.269	207.081	35.782	21.290	24.448	125.561	
ε) Κατά τή μέση Σεπτεμβρίου—ε) By the middle of September	291.850	86.691	49.524	37.167	205.159	34.589	21.507	22.940	126.123	
ς) Κατά τή μέση Νοεμβρίου—ς) By the middle of November	297.194	95.128	51.066	38.062	202.066	35.248	20.846	22.868	123.104	
Έργοτα έργοτά έργοτα—Annual labour remuneration	15.734.269	3.036.701	1.617.721	1.418.980	12.697.568	1.521.882	1.070.905	1.312.815	8.791.966	
α) Μισθοί—α) Salaries	5.199.075	576.109	285.687	290.422	4.622.966	404.080	326.941	466.277	3.425.668	
β) Ήμερομισθια—β) Wages	10.535.194	2.460.592	1.332.034	1.128.558	8.074.602	1.117.802	743.964	846.538	5.366.298	
γ) Έργοτατα έργοτα—γ) Employer's contribution etc. I.K.A.—to I.K.A.	2.671.907	504.684	249.751	254.933	2.167.223	260.984	183.995	225.409	1.496.835	
δ) Άλλα έργοτατα έργοτα—δ) Other receipts etc. I.K.A.—to I.K.A.	2.313.891	453.959	228.435	227.524	1.839.932	231.345	163.878	199.732	1.261.977	
ε) Άλλα έργοτατα έργοτα—ε) Other receipts etc. I.K.A.—to I.K.A.	358.016	50.724	21.316	29.409	307.291	29.639	20.117	25.777	231.858	
Ασπάζουτος ζέτα παραγωγή—Gross production value	127.412.461	28.836.907	18.722.132	10.114.775	98.575.554	11.363.674	8.273.671	9.105.879	69.832.330	
α) Άξια παραγωγή έργοτα προϊόντων—α) Production value of finished goods	117.167.991	24.702.214	15.372.142	9.330.072	92.465.777	10.537.307	7.748.970	8.490.091	65.689.409	
β) Έργοτατα έργοτα έργοτα—β) Receipts from work performed on account of others	4.866.324	2.322.156	1.873.639	448.517	2.544.168	497.330	257.699	271.316	1.517.823	
γ) Άλλα έργοτα—γ) Other receipts	5.378.146	1.812.537	1.476.351	336.186	3.565.609	329.037	267.002	344.472	2.625.098	
δ) Άλλα έργοτα έργοτα—δ) Receipts from returns	4.183.749	1.822.537	1.476.351	336.186	3.371.212	219.093	188.467	248.883	1.856.769	

Πίναξ — Table I. Συνέχεια — Continued

Άξια εις χιλιάδας δραχμῶν

Value in thousand drachmae

Οικονομικά μεγέθη Economic magnitudes	Γενικόν Grand total	Μικρῆ βιομηχανία Small-scale industry				Μεγάλων βιομηχανία Large-scale industry			
		Σύνολον Total	Καταστήματα ἐργάζονται ἐπιπέδου ἐργασίας ἀπὸ : Establishments employing :		Σύνολον Total	Καταστήματα ἐργάζονται ἐπιπέδου ἐργασίας ἀπὸ : Establishments employing :			
			1-4 ἄτομα στρώμα I 1-4 persons Stratum I	5-9 ἄτομα στρώμα II 5-9 persons Stratum II		10-19 ἄτομα στρώμα III 10-19 persons Stratum III	20-29 ἄτομα στρώμα IV 20-29 persons Stratum IV	30-49 ἄτομα στρώμα V 30-49 persons Stratum V	50 ἄτομα καὶ ἄνω στρώμα VI 50 persons and over Stratum VI
9. Σύνολον ἐναλίσεως—Total consumption	78 467.185	17.944.128	11.367.664	6.576.454	60.523.057	7.339.745	5.390.001	5.796.428	41.996.883
α) Ἀνάλωσις πρώτων καὶ βοηθητικῶν ὕλων—α) Consumption of raw and auxiliary materials	66.777.839	15.870.048	10.033.458	5.836.590	50.907.791	6.432.935	4.707.437	5.053.296	34.712.123
β) Ἀνάλωσις ὕλων ἐσκευασίας—β) Consumption of packing materials	2.859.136	322.805	175.954	146.841	2.536.331	237.017	185.919	251.331	1.862.064
γ) Ἀνάλωσις ἀναλλακτικῶν καὶ ἐξαρτημάτων—γ) Consumption of spare parts, etc.	2.598.766	528.342	364.617	163.705	2.070.424	176.114	130.883	141.896	1.621.531
δ) Ἀνάλωσις καυσίμων καὶ λιπαντικῶν μηχανικοῦ ἐξοπλισμοῦ—δ) Consumption of fuel and lubricants of mechanical equipment	1.888.464	244.540	164.692	79.848	1.643.924	100.687	81.755	73.788	1.385.694
ε) Ἀνάλωσις ἠλεκτρικῆς ἐνεργείας—ε) Consumption of electric power purchased	2.055.877	430.564	318.701	111.863	1.635.313	109.768	81.070	93.615	1.350.860
στ) Καταβολὴ εἰς τρίτους δι' ἐπιτελεσθῆσαν ἐργασίαν—δ) Payments to others for services rendered	1.481.113	284.235	116.942	167.293	1.196.878	189.202	136.914	117.823	752.939
ζ) Ἄλλα δαπάναι—δ) Other expenditures	795.990	263.594	193.270	70.324	532.396	94.022	64.023	62.679	311.672
10. Προστιθέμενη ἀξία ἐκ βιομηχανικῆς δραστηριότητος—Value added from industrial activity	48.945.276	10.892.779	7.354.468	3.538.314	38.052.497	4.023.929	2.883.670	3.309.451	27.835.447
1. Ἀξία πωλήσεως ἐμπορευμάτων—Sale value of goods, sold in the same condition as purchased	7.741.904	3.031.807	2.087.302	944.505	4.710.097	976.044	681.029	560.369	2.492.655
2. Ἀξία ἀγορᾶς ἐμπορευμάτων—Purchased value of the above goods	6.414.427	2.486.561	1.696.851	789.710	3.927.865	792.571	550.214	468.613	2.116.468
3. Προστιθέμενη ἀξία ἐκ ἐμπορικῆς δραστηριότητος—Value added from commercial activity	1.327.477	545.246	390.451	154.795	782.231	183.473	130.815	91.756	376.187
4. Συνολικὴ προστιθέμενη ἀξία—Total value added	50.272.753	11.438.025	7.744.919	3.693.106	38.834.728	4.207.402	3.014.485	3.401.207	28.211.634
5. Πωλῆσαι προϊόντων—Sales of products	112.128.362	24.203.116	15.010.722	9.192.394	87.925.246	10.213.012	7.526.884	8.097.007	62.088.343

Πίναξ. 1. Συνοπτικά στοιχεία εκτιμήσεων οικονομικών μεγεθών συναφών προς την βιομηχανική δραστηριότητα. Σύνολον Χώρας. Μείζων βιομηχανία (Κλάση 2-3)

Table 1. Summary estimates on economic magnitudes of the industrial activity, Greece, total. Large-scale industry (Branches 2-3)

Άξια εις χιλιάδας δραχμών

Value in thousand drachmae

Οικονομικά μεγέθη Economic magnitudes	Σύνολον Total	Καταστάματα Εργαζόμενοι Establishments employing:					
		10-19 Άτομα 10-19 persons	20-29 Άτομα 20-29 persons	30-49 Άτομα 30-49 persons	50-99 Άτομα 50-99 persons	100-199 Άτομα 100-199 persons	500 άτομα και άνω 500 persons and over
1. Αριθμός καταστημάτων—Number of establishments	4.224	4.367	1.370	960	646	530	71
2. Σύνολον απασχολησέντων—Number of persons engaged	374.062	65.224	37.561	11.179	37.861	122.319	69.177
3. Έπιχειρηματίαι και μη άμειβόμενα μέλη (μέσος έτήσιος)— Working proprietors and non-paid family members (annual average)	19.347	1.312	1.850	1.051	116	116	2
4. Αμειβόμενοι προσωπικό (μέσος έτήσιος)—Remunerated personnel (annual average)	364.715	32.582	32.681	10.378	37.444	122.733	69.162
α) Μισθωτοί—α) Salaried employees	89.023	10.009	7.526	9.083	9.947	32.568	19.890
β) Ήμερομισθιοί—b) Wage earners	274.202	47.843	28.155	31.295	27.504	90.167	49.238
5. Έτησια άμειβή άργασίας—Annual labour remuneration	39.794.616	6.328.682	1.625.920	3.697.163	3.733.309	21.651.904	11.718.963
α) Μισθοί—α) Salaries	22.338.637	1.933.362	1.543.060	1.957.823	2.230.770	8.628.039	6.045.633
β) Ήμερομισθία—b) Wages	36.865.979	4.904.780	3.082.930	3.644.340	3.502.741	13.027.849	8.703.339
6. Ακαθάριστος άξια παραγωγής—Gross production value	116.136.515	16.682.592	32.251.497	37.595.491	17.697.676	150.738.939	191.525.113
α) Άξια παραγωγής έτοιμων προϊόντων—α) Production value of finished goods	383.086.007	42.402.257	29.857.098	34.987.959	44.308.520	132.018.005	92.512.128
β) Εισπράξεις από έργατων επί λογαριασμών τρίτων—b) Receipts from work performed on account of others	10.109.779	1.884.402	1.625.794	918.529	995.121	3.475.180	1.810.753
γ) Έσοδα επί άπολαύσεων—c) Receipts from repairs	11.656.399	1.813.573	641.088	656.804	828.604	2.413.638	5.260.186
δ) Άλλα έσοδα—d) Other receipts	11.834.139	583.600	720.517	1.635.069	1.470.428	5.830.115	2.244.350
7. Σύνολον άπολάσεων—Total consumption	277.941.162	21.573.862	22.139.271	24.172.573	27.279.969	98.999.967	66.613.223
α) Άνάλωσις πρώτων και βοηθητικών ύλων—α) Con- sumption of raw and auxiliary materials	231.763.555	27.563.276	19.172.235	20.872.152	29.914.248	82.348.175	51.783.469
β) Άνάλωσις ύλικων συσκευασιών—b) Consumption of packing materials	12.053.313	997.053	723.187	1.193.303	1.419.312	5.320.260	2.400.158
γ) Άνάλωσις ανταλλακτικών και εξαρτημάτων—c) Con- sumption of spare parts, etc.	6.480.048	565.241	346.433	481.860	415.916	2.141.364	2.494.264
δ) Άνάλωσις καυσίμων και λιπαντικών μηχανικού εξο- πισμού—d) Consumption of fuel and lubricants of mechanical equipment	8.715.913	335.260	237.902	374.943	439.964	2.796.811	4.521.093
ε) Άνάλωσις αγοράσθέντων ηλεκτρικής άγωγείας—e) Con- sumption of electric power purchased	6.507.700	495.110	318.264	136.618	353.699	2.069.020	2.832.989
στ) Καταβολή επί τρίτων—δ' άτελεσθέντων έργων f) Payments to others for services rendered	6.870.993	762.122	836.383	862.941	602.344	2.493.276	1.281.725
ζ) Άλλα έξοδα—g) Other expenditures	5.579.580	807.800	544.871	548.756	552.450	1.826.120	1.299.523
8. Προσθετένη άξια εκ βιομηχανικής δραστηριότητας—Value added from industrial activity	138.825.116	15.108.660	10.195.220	12.825.825	13.832.320	51.139.029	33.213.189
9. Άξια πωλήσεως άπολαύσεων—Sale value of goods, sold in the same condition as purchased	18.841.111	2.677.261	2.001.554	1.978.762	2.940.252	8.797.111	506.794
10. Άξια αγοράς άπολαύσεων—Purchased value of the above goods	15.126.000	1.137.571	1.624.111	1.611.111	2.461.111	2.783.333	439.582
11. Προσθετένη άξια εκ άπολαύσεως δραστηριότητας—Value added from commercial activity	4.313.618	525.111	384.837	285.006	528.516	1.511.792	61.121
12. Σύνολική προσθετένη άξια—Total value added	142.140.334	15.633.771	10.480.057	13.110.831	14.360.836	52.650.821	33.274.310
13. Πωλήσεις παρασθέντων προϊόντων—Sales of products	355.578.929	31.971.698	27.420.660	32.017.132	11.694.263	128.183.153	81.876.951

Πίναξ. Ι. Συνοπτικά στοιχεία εκτιμήσεων οικονομικών μεγεθών συναφών προς την βιομηχανική δραστηριότητα.
Σύνολον Χώρας, Σύνολον βιομηχανίας (Κλάσσι 2-3)

Table 1. Summary estimates on economic magnitudes of the industrial activity. Greece, total. All industry (Branches 2-3)

Ώξια εις χιλιάδας δραχμῶν

Value in thousand drachmae

Οικονομικά μεγέθη Economic magnitudes	Γενικόν σύνολον Grand total	Μικρῶν βιομηχανιῶν Small-scale industry			Μεγῶν βιομηχανιῶν Large-scale industry				
		Σύνολον Total	Καταστήματα ἔχοντα ἰσχυρό- τητα ἀπὸ : Establishments employing :		Σύνολον Total	Καταστήματα ἔχοντα ἀπασχολῶν ἀπὸ : Establishments employing :			
			1-4 ἴσχυρα στρώμα I 1-4 persons Stratum I	5-9 ἴσχυρα στρώμα II 5-9 persons Stratum II		10-19 ἴσχυρα στρώμα III 10-19 persons Stratum III	20-29 ἴσχυρα στρώμα IV 20-29 persons Stratum IV	30-49 ἴσχυρα στρώμα V 30-49 persons Stratum V	50 ἢ πλεον καὶ ἄνω στρώμα VI 50 persons and over Stratum VI
1. Ἀριθμὸς καταστημάτων—Number of establishments	120.630	112.913	101.965	10.948	7.767	1.227	1.350	911	1.216
2. Σύνολον ἀπασχολήσεως—Number of persons engaged	588.561	216.683	182.080	64.603	311.878	89.197	31.471	35.718	216.462
3. Ἐπιχειρηματίαι καὶ μὴ ἀπεπληρωμένοι μέλη (μέσος ἐτήσιος)— Working proprietors and non-paid family members (annual average)	162.891	152.266	132.781	19.482	10.625	6.816	1.949	1.150	650
4. Ἀμειβόμενοι προσωπικόν (μέσος ἐτήσιος)—Remunerated per- sonnel (annual average)	425.670	94.417	49.296	45.121	351.253	51.351	29.522	31.598	215.782
α) Μισθωτοί—α) Salaried employees	89.999	12.861	6.556	6.305	77.138	8.803	5.993	7.603	54.739
β) Ἡμερομισθιοὶ—b) Wage earners	335.671	81.556	42.740	38.816	254.115	42.548	23.529	26.995	161.043
5. Ἐτήσια ἀμοιβὴ ἐργασίας—Annual labour remuneration	31.936.250	5.018.438	2.513.887	2.501.531	28.917.812	3.243.710	2.100.655	2.677.751	20.935.723
α) Μισθοί—α) Salaries	11.828.832	1.040.327	494.255	546.072	10.788.505	901.268	702.389	926.175	8.258.673
β) Ἡμερομισθία—b) Wages	22.107.418	3.978.111	2.019.632	1.958.479	18.129.337	2.342.442	1.398.266	1.711.579	12.677.050
6. Ἀκαθάριστος ἄξια παραγωγῆς—Gross production value	302.061.316	34.627.856	32.732.335	21.895.521	271.904.466	25.850.925	17.159.281	19.771.856	184.601.365
α) Ἄξια παραγωγῆς ἑτοιχῶν προϊόντων—α) Production value of finished goods	277.555.038	48.330.832	27.899.483	20.431.349	229.224.206	23.806.529	16.084.815	18.303.738	171.029.124
β) Εἰσπραξίαι ἀπὸ ἐργασίας διὰ λογαριασμὸν τρίτων—b) Receipts from work performed on account of others	9.746.065	3.294.093	2.340.184	953.909	6.451.972	1.125.099	480.910	604.687	4.241.276
γ) Ἐσοδα ἐξ ἐπισκευῶν—c) Receipts from repairs	9.379.555	2.898.309	2.450.108	448.201	6.481.246	788.601	347.397	488.379	4.856.869
δ) Ἄλλα ἐσοδα—d) Other receipts	5.383.658	104.622	42.560	62.062	5.279.036	130.696	246.162	338.052	4.564.126
7. Σύνολον ἀναλώσεως—Total consumption	198.122.310	35.361.379	20.090.004	15.301.375	162.760.931	17.816.911	11.376.533	12.010.368	120.266.569
α) Ἀνάλωσις πρώτων καὶ βοηθητικῶν ὀσῶν—α) Con- sumption of raw and auxiliary materials	166.934.924	30.657.438	17.102.951	13.554.487	136.277.486	15.688.151	10.418.771	11.011.611	99.158.951
β) Ἀνάλωσις ὑλικῶν συσκευασιῶν—b) Consumption of packing materials	7.474.119	630.147	312.147	318.000	6.843.972	580.727	367.995	652.229	5.243.021
γ) Ἀνάλωσις ἀνταλλακτικῶν καὶ ἐξαρτημάτων—c) Con- sumption of spare parts, etc.	4.254.628	740.575	508.725	231.850	3.514.053	253.723	177.451	239.893	2.842.986
δ) Ἀνάλωσις καυσίμων καὶ λιπαντικῶν μηχανικοῦ ἐξο- πισμοῦ—d) Consumption of fuel and lubricants of mechanical equipment	5.957.649	452.310	353.954	98.356	5.505.339	209.282	153.835	204.544	4.937.678
ε) Ἀνάλωσις ἀγορασθέντος ηλεκτρικοῦ ἐνεργείας—e) Con- sumption of electric power purchased	4.504.474	796.403	555.235	241.168	3.708.071	246.555	152.120	197.179	3.112.217
στ) Καταβολαὶ εἰς τρίτους δι' ἐπιτελεσθέντων ἐργασιῶν— f) Payments to others for services rendered	4.481.547	824.910	439.596	385.314	3.656.637	431.755	323.927	460.588	2.500.367
ζ) Ἄλλα δαπάναι—g) Other expenditures	4.514.969	1.259.596	787.396	472.200	3.255.373	436.748	282.452	304.824	2.231.349
8. Προστιθεμένη ἄξια ἐκ βιομηχανικῆς δραστηριότητος—Value added from industrial activity	103.942.006	19.266.477	12.672.331	6.694.116	84.675.529	8.003.984	5.282.781	6.124.988	61.661.826
9. Ἄξια πωλήσεως ἐμπορευμάτων—Sale value of goods, sold in the same condition as purchased	15.820.599	7.831.460	6.069.112	1.762.348	7.989.139	1.785.610	892.069	939.016	1.412.411
10. Ἄξια ἀγορῆς ἐμπορευμάτων—Purchased value of the above goods	12.145.718	6.115.237	4.793.648	1.321.589	6.330.581	1.396.737	614.015	771.095	3.561.736
11. Προστιθεμένη ἄξια ἐκ ἐμπορικῆς δραστηριότητος—Value added from commercial activity	3.371.781	1.716.223	1.215.191	440.729	1.658.558	388.875	204.056	187.051	877.678
12. Συνολικὴ προστιθεμένη ἄξια—Total value added	107.313.787	20.982.700	13.887.522	7.034.845	86.334.087	8.392.859	5.486.837	6.311.939	65.541.504
13. Πωλητικῆς παραχθέντων προϊόντων—Sales of products	28.541.335	14.410.291	11.310.862	4.069.129	21.130.911	2.212.388	15.071.937	16.688.877	15,051.716

Πίναξ. 1. Συνοπτικά στοιχεία εκτιμήσεων οικονομικών μεγεθών συναφών προς την βιομηχανική δραστηριότητα.
Σύνολον Χώρας, Σύνολον βιομηχανίας (Κλάδοι 2-3)

Table 1. Summary estimates on economic magnitudes of the industrial activity, Greece, total. All industry (Branches 2-3)

Έξια εις χιλιάδας δραχμών

Value in thousand drachmae

Οικονομικά μεγέθη Economic magnitudes	Σύνολον Total	Μικρά βιομηχανία Small-scale industry		Μεγάλη βιομηχανία Large-scale industry					
		Καταστήματα έχοντα απασχολη- κάν 476 :		Καταστήματα έχοντα απασχοληθέν από :					
		1-4 έτοια	5-9 έτοια	10-19 έτοια	20-29 έτοια	30-49 έτοια	50-99 έτοια	100-499 έτοια	500 έτοια και άνω
		1-4 persons	5-9 persons	10-19 persons	20-29 persons	30-49 persons	50-99 persons	100-499 persons	500 persons and over
1. Αριθμός καταστημάτων—Number of establishments	129,846	101,940	19,941	1,391	1,346	965	649	511	77
2. Σύνολον απασχολήσεων—Number of persons employed	693,588	491,553	66,269	58,451	41,933	36,899	38,926	168,805	71,342
3. Έπιχειρηματίαι και μη απασχοληθέν μέλη (μέσος έτήσιος)—Working proprietors and non-paid family members (annual average)	166,120	135,792	19,751	6,928	1,900	1,125	476	136	2
4. Απασχοληθέν προσωπικόν (μέσος έτήσιος)—Remunerated personnel (annual average)	431,668	55,461	16,418	31,523	30,623	35,774	38,350	108,669	71,340
α) Μισθολοί—α) Salaried employees	91,942	6,874	5,686	8,752	6,136	7,826	9,629	28,398	18,641
β) Ήμερομισθοί—β) Wage earners	345,725	48,587	40,762	42,771	23,897	37,948	28,821	80,271	52,699
5. Έτήσιον έσοδόν έργασιών—Annual labour remuneration	11,169,119	3,928,281	2,251,699	1,028,629	2,622,967	3,393,095	3,919,445	12,541,900	9,297,765
α) Μισθοί—α) Salaries	14,926,481	624,001	675,252	1,111,183	836,353	1,179,392	1,532,051	5,148,018	3,798,231
β) Ήμερομισθοί—β) Wages	28,243,268	3,004,286	2,556,438	2,917,446	1,764,584	2,213,703	2,417,394	7,369,883	5,999,534
6. Ακαθάρτητος αξία παραγωγής—Gross production value	269,235,742	11,892,549	26,189,848	29,669,087	19,757,293	23,945,675	27,625,291	100,313,312	81,884,807
α) Αξία παραγωγής έτοιμων προϊόντων—α) Production value of finished goods	32,819,437	35,301,493	24,145,755	27,169,629	18,473,650	22,111,495	31,383,739	92,366,331	77,243,345
β) Εισπράξεις από έργασιών δια λογαριασμών τρίτων—β) Receipts from work performed on account of others	12,795,876	3,362,115	1,421,356	1,341,144	627,511	750,279	920,704	2,613,158	1,819,609
γ) Έσοδα εξ έπισκευών—γ) Receipts from repairs	11,210,611	3,425,987	532,401	976,726	323,599	515,077	571,356	1,780,016	3,385,449
δ) Άλλα έσοδα—δ) Other receipts	8,031,848	70,954	90,306	181,588	332,533	578,824	737,402	3,583,807	2,436,404
7. Σύνολον αναλωθέντων—Total consumption	242,976,372	26,016,119	1,847,991	20,428,414	13,122,116	15,991,980	21,822,910	67,269,650	57,299,292
α) Ανάλωσις πρώτων και βοηθητικών υλών—α) Consumption of raw and auxiliary materials	202,832,480	22,254,677	15,604,043	17,872,475	11,848,301	13,395,730	21,124,765	55,597,906	45,134,583
β) Ανάλωσις υλικών συσκευασιών—β) Consumption of packing materials	9,471,521	440,716	445,402	641,411	485,792	827,091	1,082,765	3,707,997	1,870,347
γ) Ανάλωσις ανταλλακτικών και εξαρτημάτων—γ) Consumption of spare parts, etc.	5,004,803	628,518	246,812	328,076	206,779	291,926	299,342	1,334,829	1,668,521
δ) Ανάλωσις καυσίμων και λιπαντικών μηχανικού εξοπλισμού—δ) Consumption of fuel and lubricants of mechanical equipment	8,490,068	424,067	169,632	240,079	166,295	243,207	254,450	2,255,164	4,446,177
ε) Ανάλωσις αγοράσθέντων ηλεκτρικής ενέργειας—ε) Consumption of electric power purchased	5,788,121	739,817	300,826	308,903	189,509	251,701	271,446	1,341,884	2,384,035
στ) Καταβολαί εις τρίτους δι' έτελεσθέντων έργων—ζ) Αλλα έξοδα—ζ) Other expenditures	6,039,346	570,753	491,095	546,444	491,278	602,482	411,076	1,785,733	1,140,485
8. Προστιθέμενη αξία δι' βιομηχανικής δραστηριότητας—Value added from industrial activity	117,259,170	15,721,139	8,411,824	9,240,616	6,924,147	7,960,695	9,809,261	37,019,682	27,085,515
9. Αξία πωλήσεων έμπορευμάτων—Sale value of goods, sold in the same condition as purchased	18,717,415	5,933,671	7,677,109	1,891,533	1,179,478	1,169,742	2,209,191	5,619,121	632,325
10. Αξία αγοράς έμπορευμάτων—Purchased value of the above goods	15,593,715	1,847,173	1,638,544	1,539,677	921,502	1,017,331	1,879,411	3,152,998	547,286
11. Προστιθέμενη αξία δι' έμπορευτικής δραστηριότητας—Value added from commercial activity	3,453,732	1,072,451	485,363	551,856	255,176	152,411	328,183	466,123	75,029
12. Συνολική προστιθέμενη αξία—Total value added	120,412,902	16,798,881	8,780,387	9,595,172	6,229,323	8,113,136	10,139,944	33,516,103	27,160,554
13. Πωληθείσα παραχθέντων προϊόντων—Sales of products	306,966,598	35,004,196	23,531,249	25,997,568	17,627,543	20,566,922	29,862,541	85,986,116	67,791,128

Πίναξ. 1. Συνοπτικά στοιχεία εκτίμησης οικονομικών μεγεθών συναφών προς την βιομηχανική δραστηριότητα. Σύνολον Χώρας. Μείζον βιομηχανία (Κλάδοι 2-3)

Table 1. Summary estimates on economic magnitudes of the industrial activity, Greece, total. Large-scale industry (Branches 2-3)

Λίβρα επί χιλιάδας δραχμών

Value in thousand drachmas

Οικονομικά μεγέθη, Economic magnitudes	Σύνολον Total	Καταστήματα Έργων απασχολούμενων ατόων Establishments employing					
		10-19 Άτομα 10-19 persons	20-29 Άτομα 20-29 persons	30-49 Άτομα 30-49 persons	50-99 Άτομα 50-99 persons	100-499 Άτομα 100-499 persons	500 Άτομα 500 persons and over
Αριθμός καταστημάτων—Number of establishments	8.208	1.568	1.373	979	675	518	75
Σύνολον απασχολούμετων—Number of persons employed	361.977	61.003	33.956	10.229	31.501	108.102	117.336
Έργατριμαίαι και μη άντιθέτου μέλη (μέσος όρος)— Working proprietors and non-paid family members (annual average)	10.926	1.371	1.910	1.086	111	118	
Απασχοληθέν προσωπικόν (μέσος όρος)—Employed per- sonnel (annual average)	357.051	59.632	32.046	9.143	31.390	118.254	117.336
α) Μισθωτοί—α) Salaried employees	84.409	9.212	7.016	8.648	9.358	30.244	19.731
β) Ήμερομισθοί—b) Wage earners	272.642	47.420	27.030	30.665	27.932	88.010	81.605
Έτησια άροφή έργασιών—Annual labour remuneration	18.295.141	3.156.950	3.660.521	1.581.413	1.605.861	6.284.720	12.611.677
α) Μισθοί—α) Salaries	17.770.946	1.483.518	1.199.765	1.572.911	1.785.982	6.784.640	4.934.130
β) Ήμερομισθοί—b) Wages	30.524.195	3.973.432	2.460.759	3.010.502	2.877.882	10.501.080	7.700.540
Ακρόθρητος αξία παραγωγής—Gross production value	360.609.279	23.169.635	26.152.224	21.533.639	29.065.572	127.211.410	98.122.629
α) Αξία παραγωγής έτοιμων προϊόντων—α) Production value of finished goods	332.762.539	35.259.451	24.319.126	29.290.549	36.648.061	116.973.210	90.272.112
β) Έσοδα από έργασιαν διά λογαριασμών τρίτων—b) Receipts from work performed on account of others	8.821.817	1.569.480	849.931	868.131	763.643	3.211.447	1.549.785
γ) Έσοδα από έπισκευών—c) Receipts from repairs	9.371.407	1.279.324	484.928	363.982	678.403	2.071.017	4.293.253
δ) Άλλα έσοδα—d) Other receipts	9.651.516	360.380	498.239	813.077	1.006.045	4.957.746	2.047.529
Σύνολον απάλειψης—Total consumption	211.280.205	26.505.011	18.115.111	21.012.590	27.968.257	81.507.105	63.065.771
α) Ανάλειψις πρώτων και βοηθητικών υλών—α) Con- sumption of raw and auxiliary materials	201.922.752	23.092.471	15.648.206	17.664.734	24.970.172	67.337.807	54.201.062
β) Ανάλειψις υλικών συσκευασιών—b) Consumption of packing materials	10.407.235	905.908	617.754	1.612.108	1.189.707	4.381.809	2.261.952
γ) Ανάλειψις ανταλλακτικών και εξαρτημάτων—c) Con- sumption of spare parts, etc.	5.289.332	434.471	280.743	360.133	337.589	1.710.938	2.135.158
δ) Ανάλειψις καυσίμων και λιπαντικών μηχανολογικού εξο- πισμού—d) Consumption of fuel and lubricants of mechanical equipment	8.017.970	284.723	204.283	316.761	262.082	2.685.820	4.264.301
ε) Ανάλειψις άγορασιών ηλεκτρικής ένεργείας—e) Con- sumption of electric power purchased	5.803.351	396.795	289.261	349.214	314.192	1.744.636	2.739.251
στ) Καταβολαι εις τρίτους δε' άκαταστάτων έργων— f) Payments to others for services rendered	5.947.796	715.905	652.170	776.505	470.857	2.412.406	1.219.953
ζ) Άλλα δαπάναι—g) Other expenditures	4.891.769	672.798	453.028	481.134	431.353	1.585.689	1.265.757
Προσθετημένη αξία έκ βιομηχανικής δραστηριότητας—Value added from industrial activity	118.319.071	11.968.561	8.036.780	10.543.110	11.119.509	45.616.311	37.016.243
Αξία πωλήσεως έμπορευμάτων—Sale value of goods, sold in the same condition as purchased	12.300.115	2.157.504	1.586.116	1.801.656	1.941.663	1.276.129	357.345
Αξία άγορας έμπορευμάτων—Purchased value of the above goods	10.109.376	1.823.956	1.276.851	1.511.359	1.533.391	3.111.585	561.481
Προσθετημένη αξία εκ έμπορευσης δραστηριότητας—Value added from commercial activity	2.281.379	119.918	392.865	261.287	398.271	811.811	18.161
Συνολική προσθετημένη αξία—Total value added	120.619.453	12.118.512	8.436.645	10.806.427	11.511.311	46.458.189	37.065.109
Πωληθείσες παραχθέντων προϊόντων—Sales of products	303.032.767	31.121.580	22.636.312	27.192.616	35.105.671	101.985.315	71.092.100

Πίνακας 1. Σύνολικά στοιχεία εκτιμήσεων οικονομικών μεγεθών με τη βιομηχανική δραστηριότητα. Σύνολο Χώρας. Σύνολο βιομηχανίας (Κλάδοι 2-3)
 Table 1. Summary estimates on economic magnitudes of the industrial activity. Greece, total. All industry (Branches 2-3)

Όνομα μεγέθους Economic magnitudes	Μικρά βιομηχανία—Small-scale industry				Μεγάλη βιομηχανία—Large-scale industry				100 άτομα και άνω 100 persons and over Stratum VII	
	Γενικό σύνολο Grand total	Σύνολο Total		Καταστήματα που έχουν απασχολήσει εργάτες Establishments employing:		Σύνολο Total	Καταστήματα που έχουν απασχολήσει εργάτες από: Establishments employing:			
		1-4 άτομα 1-4 persons Stratum I	5-9 άτομα 5-9 persons Stratum II	1-4 άτομα 1-4 persons Stratum I	5-9 άτομα 5-9 persons Stratum II		10-19 άτομα 10-19 persons Stratum III	20-29 άτομα 20-29 persons Stratum IV		30-49 άτομα 30-49 persons Stratum V
1. Αριθμός καταστημάτων—Number of establishments	128.109	319.358	203.648	10.919	5.551	4.602	1.321	1.118	734	706
2. Σύνολο απασχοληθέντων—Number of persons engaged	668.042	274.450	299.364	64.896	383.532	38.029	31.203	42.096	49.709	204.489
3. Εργαζόμενοι και μη εργαζόμενα μέλη—Working proprietors and non-paid family members	371.325	100.259	140.330	19.949	11.056	7.638	1.755	1.130	437	116
4. Απασχολημένοι προσωπικοί μέλη—Remunerated personnel (formal category)	486.707	114.171	69.234	44.947	312.336	48.362	29.558	40.965	49.261	204.367
2) Μισθωτοί—(a) Salaried employees	117.413	35.253	7.358	7.895	102.160	8.811	7.402	10.579	13.655	61.693
2) Μισθωτοί—(b) Wage earners	369.294	98.918	61.866	37.052	270.376	39.551	22.156	30.387	35.608	142.674
3. Σύνολο ετήσιων εργασιών—Annual labour remuneration	129.649.441	29.296.788	21.692.345	8.694.413	109.356.653	9.478.913	7.081.008	9.929.979	13.277.508	69.218.585
2) Μισθωτοί—(a) Salaries	47.628.991	3.703.170	1.410.614	2.092.516	43.925.861	2.508.853	2.451.218	3.702.191	5.449.639	29.813.960
2) Μισθωτοί—(b) Wages	82.014.450	16.593.618	9.981.731	6.601.927	65.430.792	7.340.060	4.630.450	6.227.788	7.827.869	39.404.625
6. Απώθημα νέου παραγωγικού—(a) Gross production value	1.001.569.319	170.918.000	119.364.081	57.611.616	627.650.719	62.133.499	46.418.816	64.570.631	91.507.079	562.020.102
a) Απώθημα παρτίδας ετοίμων προϊόντων—(a) Production value of finished goods	912.412.609	153.447.711	100.925.366	52.522.345	758.964.898	58.206.365	42.791.832	56.367.893	83.262.718	516.336.040
b) Λειτουργία από εργασία για λογαριασμό τρίτων—(b) Receipts from work performed on account of others	32.866.265	10.889.089	8.251.760	2.637.329	21.977.176	2.982.549	2.157.608	2.401.446	2.789.051	11.646.522
c) Λοκάρια από εργαζόμενους—(c) Receipts from repairs	33.791.356	11.962.068	10.012.757	1.949.251	21.829.344	1.131.864	846.704	2.088.598	2.162.987	15.659.195
d) Άλλα έσοδα—(d) Other receipts	25.499.089	619.752	114.201	505.591	24.879.207	812.712	622.622	1.712.694	3.352.923	18.378.346
7. Σύνολο αναλωθέντων—Total consumption	683.789.280	113.847.369	73.198.491	38.649.369	369.611.340	41.968.459	31.307.063	43.082.063	69.483.175	397.104.707
a) Αναλωθέντα πρώτων και βοηθητικών υλών—(a) Consumption of raw and auxiliary materials	563.163.219	94.113.755	61.159.212	32.954.543	469.049.464	35.637.907	26.108.110	35.937.712	51.228.658	330.137.077
b) Απώθημα πρώτων υλών—(b) Consumption of packing materials	25.737.357	2.687.081	1.714.819	972.262	23.050.276	1.390.737	1.324.204	1.968.409	3.212.056	15.154.870
c) Αναλωθέντα ανταλλακτικών και εξαρτημάτων—(c) Consumption of spare parts, etc.	15.958.553	3.456.820	2.798.897	637.923	12.501.733	728.292	590.727	738.123	1.028.069	9.420.522
d) Αναλωθέντα μηχανολογικά υλικά και λοιπά υλικά μηχανολογικού εξοπλισμού—(d) Consumption of fuel and lubricants of mechanical equipment	23.157.633	1.717.063	1.131.981	584.027	21.440.555	675.384	588.997	731.575	1.034.534	18.410.065
e) Αναλωθέντα ενεργειακά υλικά—(e) Consumption of electric power materials	20.176.507	3.426.087	2.434.783	991.304	16.750.420	830.130	586.914	731.177	1.042.845	13.569.354
f) Αποβλήτα σε πρώτες ύλες—(f) Expenditures on waste	19.086.978	4.166.998	2.813.335	1.353.263	14.970.180	1.232.230	1.067.166	1.840.742	1.722.036	9.068.706
g) Αποβλήτα σε υπηρεσίες—(g) Expenditures on services rendered	16.519.043	4.280.391	3.144.464	1.135.923	12.238.652	1.493.770	1.040.965	1.135.327	1.223.977	7.344.613
h) Άλλα—(h) Other expenditures	359.770.029	62.070.806	41.166.593	18.965.207	257.689.239	21.165.040	16.111.733	21.687.866	31.019.304	168.915.396
9. Αξία πωληθέντων—(a) Sales value of goods sold in the same condition as purchased	96.791.571	30.089.033	21.110.303	6.975.736	66.702.833	5.408.852	2.927.521	3.362.368	4.573.575	59.499.721
10. Αξία εμπορευμάτων—(b) Purchased value of the goods	86.549.059	25.497.986	20.487.465	5.029.821	61.051.773	1.656.145	2.228.797	2.565.433	3.513.649	48.377.741
11. Απώθημα από βιομηχανική δραστηριότητα—(a) Value added from industrial activity	30.242.812	1.501.747	1.062.838	428.966	28.741.063	884.708	698.124	736.235	1.059.926	4.972.972
12. Σύνολο προστιθέμενου αξίας—(b) Total value added	341.072.831	61.602.587	47.765.431	19.962.116	309.308.384	22.067.745	16.816.951	22.424.801	25.079.430	171.788.368
13. Πωληθέντα παραγόμενων αγαθών—(a) Sales of products	848.198.887	150.350.723	99.352.388	40.098.312	697.848.192	65.719.894	40.171.451	61.724.535	77.407.380	469.524.702

Αύξηση κατά 3 απ' το 1973 στο 1975, ενώ απ' το 1975 στο 1980 είχαμε αύξηση κατά 85 επιχειρήσεις

Τέλος για τις Επιχειρήσεις που απασχολούν πάνω 100 και πάνω άτομα είχαμε την εξής εξέλιξη:

Απ' το 1973 στο 1975 μείωση κατά 30 Επιχειρήσεις και απ' το 1975 μείωση κατά 30 Επιχειρήσεις και απ' το 1975 στο 1980 αύξηση κατά 145 Επιχειρήσεις.

Τα έσοδα των επιχειρήσεων που απασχολούν 1-4 άτομα είναι 1973-80

1973-80 : 1973 στο 1975 : 1975 στο 1980 : 1973 στο 1975 : 1975 στο 1980 : 1973 στο 1975 : 1975 στο 1980 :

1973 στο 1975 : 1975 στο 1980 : 1973 στο 1975 : 1975 στο 1980 : 1973 στο 1975 : 1975 στο 1980 :

1973 στο 1975 : 1975 στο 1980 : 1973 στο 1975 : 1975 στο 1980 : 1973 στο 1975 : 1975 στο 1980 :

1973 στο 1975 : 1975 στο 1980 : 1973 στο 1975 : 1975 στο 1980 : 1973 στο 1975 : 1975 στο 1980 :

1973 στο 1975 : 1975 στο 1980 : 1973 στο 1975 : 1975 στο 1980 : 1973 στο 1975 : 1975 στο 1980 :

1973 στο 1975 : 1975 στο 1980 : 1973 στο 1975 : 1975 στο 1980 : 1973 στο 1975 : 1975 στο 1980 :

16. ΠΟΙΟ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΑΡΙΣΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

Μετά απ' όλα αυτά που αναφέραμε γεννάται το ερώτημα. Ποιό είναι το άριστο μέγεθος για μια οικονομική μονάδα;

Όπως είδαμε πιο πάνω κάθε κατηγορία επιχειρήσεων (από πλευράς μεγέθους), έχει τα δικά της πλεονεκτήματα συγκρινόμενη με τις άλλες αλλά και αντιμετωπίζει και προβλήματα που διαφέρουν από μέγεθος σε μέγεθος. Σε κάθε κλάδο παραγωγής, ένα μέγεθος είναι το άριστο, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι σ' όλους τους κλάδους είναι το ίδιο μέγεθος.

Στην βιομηχανία ευδοκιμούν οι μεγάλες. Εδώ απαιτούνται αξιόλογες μηχανικές και άλλες εγκαταστάσεις, όπως στην βιομηχανία τήξεως χαλκού και στην σιδηροβιομηχανία, οι βιομηχανίες των οποίων το προϊόν τυποποιείται (βιομηχανία ζαχαρώδους, άλατος, συντηρήσεως κρέατος). Επίσης βιομηχανίες των οποίων το προϊόν είναι πολύπλοκο και μπορεί να κατασκευαστεί μόνο σε μεγάλα εργοστάσια, των οποίων η οργάνωση είναι πολύπλοκη (βιομηχανία γραφομηχανών, αριθμομηχανών, μηχανών κλωστοϋφαντουργίας, αυτοκινήτων).

Τέλος βιομηχανίες των οποίων το προϊόν είναι εξαιρετικά ογκώδες, έχει δε ανάγκη για να παραχθεί, εκτεταμένες εγκαταστάσεις και πολύπλοκα μηχανήματα (ναυπηγεία, βιομηχανία ατμομηχανών).

Από την άλλη πλευρά, επιχειρήσεις που ανήκουν σε ορισμένους κλάδους παραγωγής, ευδοκιμούν μόνο ως μικρές και μέσες.

Τέτοιοι κλάδοι παραγωγής είναι οι βιομηχανίες των οποίων το προϊόν παράγεται επί παραγγελία ή πρέπει να ανταποκρίνεται στις ποικίλες προτιμήσεις των αγοραστών, (π.χ. παραγω-

γή ενδυμάτων επί παραγγελία, επίπλων πολυτελείας, έργων τέχνης, κ.ο.κ.). Επίσης η παραγωγή προϊόντων, των οποίων η αγορά είναι περιορισμένη, λόγω των σημαντικότερων εξόδων γι' αυτό απαιτείται η μεταφορά αυτών σε απομακρισμένες περιοχές (π.χ. πλινθοκεραμοποιία, βιομηχανία ογκοδών γεωργικών μηχανημάτων, κυτίων, βυτίων κ.α.).

Έτσι για κάθε κλάδο παραγωγής τα υφιστάμενα πλεονεκτήματα συντελούν ώστε όλες οι επιχειρήσεις του κλάδου αυτού να τείνουν να καταστούν, μεγάλες ή μέσες ή μικρές.

Το άριστο μέγεθος είναι εύκολο να καθοριστεί θεωρητικά μολονότι στην πράξη είναι δύσκολο να λεχθεί αν μια επιχείρηση βρίσκεται στο άριστο μέγεθος ή όχι. Στην πράξη ακόμη το άριστο μέγεθος δεν είναι σταθερό, γιατί τόσο οι τιμές των συντελεστών της παραγωγής, όσο και οι τεχνικές μέθοδοι της παραγωγής αλλάζουν.

Η λύση στο σχετικό πρόβλημα είναι ένα θέμα που αφορά τον εμπειρικό κόσμο. Είναι πρόβλημα επιχειρησιακής απόφασης κι επιχειρησιακής συμπεριφοράς. Είναι κατά βάση βίωμα.

Και στο χώρο της επιχειρησιακής συμπεριφοράς τα οικονομικά και κοινωνικά φαινόμενα κι αυτή η επιχειρησιακή συμπεριφορά εκφράζουν κατά βάση βιώματα γι' αυτούς που τα ζούν και τα εκδηλώνουν. Τα βιώματα τα ζεί κανείς, δεν τα περιγράφει. Έτσι θα πούμε τι διδάσκει η οικονομική των επιχειρήσεων. Κι αυτή λέγει:

Η επιχείρηση είναι μια οντότητα στο χώρο της οικονομίας, είναι μια παραγωγική κοινωνική οργάνωση. Έτσι το κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον μέσα στο οποίο θα δράσει, θα ζήσει, θα επιβιώσει η επιχείρηση αποτελεί κανονιστικό στοι-

χέλο της επιχειρησιακής συμπεριφοράς.

Το περιβάλλον της λοιπόν οριοθετεί το άριστο μέγεθος της. Με το περιβάλλον της θα συγκρουστεί, θα συνεργαστεί και σ' αυτό οφείλει να προσαρμοστεί τελικά, για να επιβιώσει. Αν το μέγεθος της δεν θα επιτρέψει στην επιχείρηση να προσαρμοστεί στο περιβάλλον της, το βιολογικό τέλος της θα είναι αναπόφευκτο. Η ζωή είναι αγώνας. Αγώνας προσαρμογής. Αγώνας συνεργασίας. Αγώνας σύγκρουσης κι επιβίωσης.

Πάντως όλα είναι σχετικά. Η έννοια του άριστου ορίου στο μέγεθος της επιχείρησης κι αυτή είναι σχετική. Τα πάντα ποικίλλουν κατά τόπο, χρόνο κι επιχείρηση.

Ας δούμε ορισμένες απόψεις:

1) Το άριστο μέγεθος είναι εκείνο που οδηγεί στην υψηλότερη αποδοτικότητα μέσα στον κλάδο της επιχείρησης, κατά τον Ε. GNTENBERG.

2) Το άριστο μέγεθος απορρέει από τον αμμοβωκικό συνδυασμό ορισμένων μεγεθών, που διασφαλίζει:

Το άριστο της παραγωγικής απόδοσης.

Το άριστο του κόστους.

Το άριστο των ακαθαρίστων εισόδων.

Το άριστο του πορισμού των ξένων κεφαλαίων.

Το άριστο του κέρδους της επιχείρησης και τέλος

Το άριστο του ιδιωφελούς επιχειρησιακού κέρδους κατά τον Μ. Τσιμάρια.

3) Το άριστο μέγεθος είναι εκείνο που εξασφαλίζει το χαμηλότερο παραγωγικό κόστος, λένε άλλοι.

Κι αποφάνεται ο GNTENBERG: Το μέγεθος της επιχείρησης

είναι εκείνο που ανταποκρίνεται στις πηγές χρηματοδότησης. Τονίζει δε ότι οφείλει η επιχειρησιακή ηγεσία να μεριμνήσει για τη απαραίτητα κεφάλαια του τεχνικού εξοπλισμού και για πρόσθετο κεφάλαιο κίνησης. Αυτό οφείλει να είναι ποσό 30-40% της αρχικής αξίας της επένδυσης. Αλλιώς υπάρχει κίνδυνος να ακινητοποιηθεί ο τεχνικός εξοπλισμός με άμεση συνέπεια να προκληθούν τεράστια έξοδα στην οικονομική μονάδα.

Το άριστο μέγεθος της επιχειρήσεως εξαρτάται, πρώτα απ' τις τεχνικές συνθήκες τις οποίες τελεί κάθε κλάδος παραγωγής. Έτσι υπολογίζεται ότι μια επιχείρηση παραγωγής σιδήρου και χάλυβος, δια να λειτουργεί με τις καλύτερες δυνατές συνθήκες από τεχνικής απόψεως, θα έπρεπε να επενδύσει σε μόνιμες εγκαταστάσεις, κεφάλαιο από 150.000.000 μέχρι 200.000.000 δολάρια.

Το άριστο μέγεθος της επιχειρήσεως από τεχνικής απόψεως δεν είναι πάντα το άριστο και από οικονομικής απόψεως. Είναι ενδεχόμενο η σχέση των αμοιβών των συντελεστών της παραγωγής προς αλληλάς να είναι τέτοια ώστε να είναι ασύμφορος η λειτουργία της επιχείρησης με τις καλύτερες δυνατές συνθήκες από τεχνικής απόψεως, να είναι δε συμφέρουσα η λειτουργία της επιχείρησης αυτής με λιγότερο καλές συνθήκες, από αυτήν την άποψη. Ο επιχειρηματίας δεν ενδιαφέρεται για αυτήν καθ' αυτήν την τελειότητα των χρησιμοποιούμενων μεθόδων παραγωγής, ενδιαφέρεται για το κόστος των παραγομένων προϊόντων. Γι' αυτό ο επιχειρηματίας θα επιδιώξει όπως η επιχείρησή του επιτύχει το μέγεθος εκείνο, το οποίο θα συντελέσει ώστε το κόστος παραγωγής να είναι

το χαμηλότερο δυνατό κόστος.

Το άριστο μέγεθος της επιχείρησης από απόψεως κόστους παραγωγής δεν είναι, πάντοτε άριστο μέγεθος από απόψεως καθαρής προσόδου (που συνίσταται στην διαφορά, μεταξύ κόστους παραγωγής και τιμής, πολλαπλασιαζομένη επί την ποσότητα των διατεθέντων αγαθών).

Είναι ενδεχόμενο αυξανόμενου του μεγέθους της επιχείρησης, να αυξάνει τόσο πολύ ο κύκλος εργασιών αυτής, ώστε η καθαρά πρόσοδος (εκφραζόμενη σε ποσοστά επί της εκατό του χρησιμοποιούμενου κεφαλαίου) να είναι μεγαλύτερη και αν ακόμη το κόστος παραγωγής είναι αυξημένο.

Επειδή ο επιχειρηματίας ενδιαφέρεται για την καθαρά πρόσοδο της επιχείρησης, συνεπάγεται, ότι σε τελευταία ανάλυση, άριστο μέγεθος της επιχείρησης είναι εκείνο το οποίο συντελεί ώστε να επιτυγχάνεται η μεγαλύτερη δυνατή καθαρά πρόσοδος.

Το άριστο μέγεθος της επιχείρησης εξαρτάται και από άλλους παράγοντες. Οι παράγοντες αυτοί είναι:

α) Η δυνατότητα καλής διοικήσεως της επιχείρησης και αναπτύξεως απ' τους διοικούντες επαρκούς επιχειρηματικής πρωτοβουλίας.

Εάν η επιχείρηση είναι περισσότερο απ' το κανονικό μέγεθος, δυσχερénεται η διοίκησής αυτής, η οποία μεταβάλλεται σε γραφειοκρατικό και δυσκίνητο οργανισμό.

Αντίθετα όταν η επιχείρηση είναι πολύ μικρή, δεν είναι δυνατόν να προσελκύσει ικανούς διοικητές που να συμβάλλουν ουσιαστικά στην πρόοδο της επιχείρησης και στην επέκτασή των εργασιών αυτής.

β) Η δυνατότητα συνάφειας δανείων με όρους ικανοποιητικούς.

Οι πολύ μικρές επιχειρήσεις δύσκολα βρίσκουν δανειακά κεφάλαια. Οι όροι με τους οποίους παρέχονται κεφάλαια στις επιχειρήσεις βελτιώνονται, όσο αυτές γίνονται κρατικότερες οικονομικώς.

γ) Η επάρκεια της πρώτης ύλης και της χρησιμοποιούμενης κλητηρίου δύναμης.

Εάν η συνολική ποσότητα του ορυκτού ορισμένου κοιτάσματος είναι σχετικά μικρή, μικρή πρέπει να είναι η επιχείρησης η ιδρυόμενη προς εκμετάλλευση του κοιτάσματος.

Εξ άλλου εάν η ισχύς των ρεόντων νερών είναι μικρή, μικρή πρέπει να είναι και η εγκατεστημένη ισχύς του υδροηλεκτρικού εργοστασίου, καθώς επίσης και το μέγεθος της επιχείρησης.

δ) Η δυνατότητα διαθέσεως των παραγομένων προϊόντων.

Εάν η αγορά καταναλώσεως των παραγομένων προϊόντων, είναι περιορισμένη, μικρή πρέπει να είναι και η επιχείρησης.

Όταν έχουμε διεύρυνση της αγοράς, σκόπιμη καθίσταται η επέκτασις των εγκαταστάσεων της επιχείρησης, για να μπορέσει να ανταποκριθεί προς την αυξανόμενη ζήτηση των προϊόντων που παράγει.

Οι πιο πάνω εκτιθέμενοι παράγοντες συντελούν ώστε το άριστο μέγεθος της επιχείρησης να μην είναι πάντοτε εκείνο το οποίο προσδιορίζεται από τις τεχνικές συνθήκες της παραγωγής ή από το επιτυγχανόμενο κόστος παραγωγής, ή από την πραγματοποιούμενη καθαρά πρόσδοδος, αλλά να είναι διάφορο. Οι ανωτέρω παράγοντες συντελούν ώστε να υπάρχουν πολλά μεγέθη εξίσου ικανοποιητικά.

17. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΟ ΑΡΙΣΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ ΣΤΗΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ

1) Δαμασκηνίδης: Οικονομική των επιχειρήσεων.

ΠΑΝΕΣΤΗΜΙΑ ΚΑΙ ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ

2) Μαρματάκης: Μικροοικονομική ανάλυση.

3) Καλατζής: Μικροοικονομική θεωρία.

4) Ντόμαλης: Οικονομική Επιχειρήσεων.

5) Ντόμαλης: Λογιστική εταιριών.

